

A NAGYBÁNYAI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE
1905. SZEPTEMBER 29-IK NAPJÁN
SZINÉRVÁRALJÁN TARTOTT RENDES
KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA

MAGOSS FERENCZ

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

NAGYBÁNYÁN,
NYOMATOTT MORVAY GYULA KÖNYVNYOMTATÓ MŰINTÉZETÉBEN
1905.

A NAGYBÁNYAI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE
1905. SZEPTEMBER 29-IK NAPJÁN
SZINÉRVÁRALJÁN TARTOTT RENDES
KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA
MAGOSS FERENCZ
EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

NAGYBÁNYÁN,
NYOMATOTT MORVAY GYULA KÖNYVNYOMTATÓ MŰINTÉZETÉBEN
1905.

A nagybányai ev. ref. egyházmegye 1905. szeptember 29-ikén Szinérváralján tartott közgyűlésén

jelen voltak:

Széll György esperes és *Helmechzy József* tanácsbíró elnöklete alatt:

Balogh István, Soltész János, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek lelkészi, Dr. Dezső Kálmán, Tóth Mór világi tanácsbírák.

Magoss Ferencz lelkészi, Torday Imre világi főjegyző.
Szilágyi Tihamér világi aljegyző.

Dr. Harcsár Géza ügyész.

Balajthy Károly, Ballay Aladár, Bartók Károly, Bogdán Lajos, Dávid Sándor, Ferenczy Imre, Hajdu Albert, Joó Kálmán, Kató Béla, Kócsi Péter, Kiss Sándor, Kőrössy Ferencz, Melegh Albert, Nagy Károly, Nagy Lajos, Őry Tamás, Papp József, Papolczy Zoltán, Soltész Elemér, Szabó Bertalan, Szentgyörgyi Zsigmond, Tóth Dániel rendes, Fóris Lajos helyettes lelkészek, Dózsa Jenő segédlelkész.

Sinka Lajos és Hajdu Ambrus tanítótestületi képviselők.

Gerber Ödön szinérváraljai, Dobi Ervin nagybányai, Bogdán Lőrincz mikolai, Szeőke Sándor udvarii, Jakó Antal krassói, Vass Mihály misztótfalusi, Hankovszki Béla józsefházai, Daróczy Gyula adorjáni, Tóth Mór józsefházai, Kiss József magosligeti, Oróslán István szárazberekai egyházi képviselők.

Fábián István szinérváraljai, Maák Lajos berendi, Bagoly Albert görbedi, Tóth Miklós homoki, Kerekes László tisztaberki tanítók.

1. Esperes ur szivből fakadó buzgó imádságban kérte Isten áldó segedelmét közgyűlésünk munkálkodására, az egész anyaszentegyházra, annak minden egyes tagjára és a hazára, mely szép imádság közgyűlés óhajához képest e jegyzőkönyvbe alább bevezettetett:

„Szenséges Isten! Házaiba gyűlve – valónk téged keres, lelkünk feléd száll! Mert te vagy Ur mindeneken, benned és általad él – valami égen és földön!

Im te akartad és lett – tenképedre teremve – a pornak fia is, az ember, hogy önnön létében hirdesse e földön a te dicsőségedet. S midőn letépte magáról mi föld felé emelé – tenképedet – s lőn a romlásnak boldogtalan gyermeke: te kegyelemben fordultál feléje s szent fiad által a bűn fertőzte földön országodat vetéd meg, hogy rajta belül meg találja az ember azt, – mi elveszett vala.

Uram! Eme te országod földi képe – anyaszentegyházad javát munkálni jöttünk mi ide. Vajha szent tetszésed szerint tehetnénk! Vajha közölünk mindenki gondviselésednek egy-egy eszköze lehetne, hogy általa – előbb haladna – épülne egyházunk közjava! Óh Atyánk – miénk csak a vágyódó óhaj – a szárnyaló igyekezet: tied az áldás, a siker! Mélységes alázattal esdve-esdünk hozzád, – e mi egyházunkért. Itt állunk előtted – a hogy vagyunk, a te szolgálid, gyülekezetid előjárói. Lásd meg a mi szükségünket – tekintsd meg bajainkat – hiszen a te választott néped vagyunk mi!

Te akartad egykor s a reformáció tűzében – e világot megrázólag – létre jött e mi evangéliom szerint reformált egyházunk. Te illetéd őseink szivét, te aczélozád akarata, hogy vérük hullatva, vagyonuk áldozva, nem félve a börtönt, nem a gályák mondhatlan kínait – rendületlenül megálljanak hitük mellett. Te kormányozád ugy az időket – kezed alakítá a viszonyokat, hogy e mi sokat

üldözött – annyit sanyargatott egyházunk – drága örökségül reánk maradhatott.

Óh, ha a vészes multban – Atyánk! erőd így megdicsőíté önmagát hozzánk: ma is – kérünk, jövel vezérelj minket, fogjad jobbunkat – mert – mint egykor, sokak bajaink, emésztők küzdelmeink, – melyek sulya alatt immáron roskadozunk! Kelj fel óh Uram! Mellettünk szent segedelmeddel állj elő! Láttasd meg rajtunk mindenkor a te áldó jóvoltodat. Adj mi belénk – adj egyházunk minden tagjába szives buzgóságot e mi egyházunk iránt, adj tett-erőt, hogy ennek nyomán virágzóvá fejlődjék az s lehessen folyton fénylő szövétnek, mely téged imádni, te hozzád vezérel, lehessen a te országodnak hű képe, mely a szabadság, szeretet, igazság nagy eszméit diadalmasan hinti el s áldásosan gyümölcsözteti a föld ölén.

Könyörgünk hozzád Atyánk – e mi hazánkért is! Hiszen annak jólléte, szabadsága s egyházunk között, véren szerzett százados a kapocs! Legyen áldásod Uram e mi hazánkon! Béke – egyetértés, virulás övezze annak téreit, hogy lehessen újból – mint volt egykor, nagy és dicső e hon!

Könyörgünk – minden népekért s nemzetekért – kik még szentséges neved imadására nem jutottak el s az evangéliom áldásait nem ismerik. Fordítsd feléjük kegyelmed fényét! Vezérelj őket evangéliomod igazságára, hogy általa lehessen a pornak fia – valóban ember – a te képedre teremtet s mint a roppant mindenség kezdettől fogva: úgy elvégre az ember is – neved igaz dicsőségét zengedezhesse újból – e széles földön. Ámen.“

Ima után lelkes szavakban üdvözli esperes ur a megjelenteket és a gyűlést megnyitja.

2. Esperes ur jelenti, miszerint gróf Degenfeld Sándor egyházmegyei gondnok őméltósága levélben tudatta, hogy e közgyűlésen meg nem jelenhet.

Közgyűlésünk sajnálattal veszi tudomásul, hogy világi vezérünk, szeretett és tisztelt gondnokunk gyűlésünkön meg nem jelenhet; helyettesítésére e gyűlésre, Helmeczy József tanácsbíró urat felkéri, ki is a törvényszerű kérelemnek engedve a világi elnöki széket elfoglalja.

3. Egyházi képviselők megbízó levelei beszédetnek; esperes ur kapcsolatosan tudatja, hogy nála távolmaradásukat igazolták: Bodnár János, Papolczy Károly, Dobos József, Pásztor István, Barkász Albert, Molnár Lajos és Varga Zsigmond lelkészek. Csaba Adorján tanácsbíró levélben mentette ki távolmaradását.

Egyházmegyei közgyűlés képviselőket az előírt sorrendben igazolja, az indokoltan távolmaradók mentségeit tudomásul veszi, az igazolatlanul távollevő lelkészekre a szabályszerű birságot alkalmazza.

4. Jegyzőkönyv hitelesítésére Szatmárra

kiküldetnek az elnökség, jegyzők, Soltész János tanácsbíró és Szeőke Sándor egyházi képviselő.

5. Olvastatott a lemondás folytán üresedésbe jött egyházmegyei egyházi főjegyzői állásra beadott szavazatok felbontására kiküldött bizottság által Avasujvárosban 1905. július 26-án felvett jegyzőkönyv, mely szerint beadatott összesen 41 szavazat, nem szavazott Sárköz, szabálytalan szavazat volt a batizi egyházé, mivel a szabályszerű gondnoki pecséttel ellátva nem volt; az érvényes 40 szavazatból kapott: Magoss Ferencz 25, Soltész Elemér 9, Ferenczy Imre 3, Sátor Dávid, Soltész János, Nagy Lajos 1—1 szavazatot s ezen eredmény alapján az egyházmegyei egyházi főjegyzői állásra Magoss Ferencz nagy szótöbbséggel megválasztottnak kijelentetett.

Magoss Ferencz elválasztott egyházi főjegyző,

tisztét elvállalni hajlandó lévén, midőn a megtisztelő bizalomért őszinte, szívből eredő köszönetet mond, szívesen üdvözli őt egyházmegyénk közgyűlése főjegyzői hivatalában és elvárja, hogy elismert tehetségét, nagy szorgalmát továbbra is az egyházmegye érdekében fogja értékesíteni.

Sárközi egyház előljárósága szavazat nem adásáért 4 korona birságnak a gyámpénztári alapba befizetésére, batizi előljáróság szabálytalan szavazat miatt eljárásának 15 nap alatt esperesi hivatalnál igazolására elköteleztetnek.

6. Magoss Ferencz egyházi aljegyzőt főjegyzővé választván el az egyházmegye bizalma, ennek folytán az aljegyzői tisztt betöltésre vár.

Az egyházi aljegyzőség betöltése céljából közgyűlés a szavazást ezennel elrendeli, fogantatásával esperes urat megbizza olyképen, hogy ha a szavazás első ízben eredménytelen volna, a legtöbb szavazatot nyert két lelkészre újabb szavazást rendeljen el.

Szavazatbontó bizottsági tagokul esperes elnöklete alatt Sátor Dávid, Torday Imre és Nagy Lajos küldetnek ki.

7. Olvastatott a lemondás folytán üresedésbe jött egyházi tanácsbírói állásra beadott szavazatok felbontására kiküldött bizottság által Avasujvárosban 1905. július 26-án felvett jegyzőkönyv, mely szerint beadatott összesen 40 szavazat; Sárköz nem szavazott; a batizi egyház szavazata, mert egy pecséttel volt ellátva, az amaczi egyház szavazata pedig, mert lelkész nem írta alá sem pecséttel el nem látta, érvénytelennek mondatott ki, az uszkai egyház pedig szavazatában tanácsbíróra nem szavazott; az érvényes 38 szavazatból kapott: Nagy Lajos 4, Papoleczy Zoltán 3, Nagy

Elek 9, Joó Kálmán 8, Kató Béla 1, Hajdu Albert 5, Kálmán Sándor 1, Tóth Dániel 3, Magoss Ferencz 4 szavazatot.

Általános többséget senki sem nyervén, Nagy Elek és Joó Kálmán között újabb szavazás rendeltetett el.

Az elrendelt új szavazás eredménye 1905. szeptember 29-én Szinerváralján történt szavazatbontásról felvett jegyzőkönyvből kitűnt és megállapított, hogy beadatott összesen 41 érvényes szavazat, melyből kapott Nagy Elek 21, Joó Kálmán 20 szavazatot; ezen eredmény alapján az egyházmegyei egyházi tanácsbírói állásra Nagy Elek kispaládi lelkész szótöbbséggel megválasztottnak bejelentetett. Ezuttal nem szavazott Rozsály.

Örömmel üdvözli közgyűlésünk tanácsbírói karában egyházmegyénk megválasztott ismert, régi kipróbált harcosát, — elvárja, hogy kiváló tehetségét, buzgóságát teljes eréllyel az egyház, vallás-erkölcs felvirágoztatására fogja érvényesíteni.

Megválasztott tanácsbíró megköszönve a kitüntető bizalmat, az esküt egyházmegyénk közgyűlése előtt letette s állását elfoglalta.

Az első ízben szavazatot nem adott Sárköz és Uszka 4—4 korona birságnak 15 nap alatt leendő befizetésére, Batiz, Amacz és Rozsály mulasztásuknak 15 napon belől igazolására, vagy szintén 4—4 korona birságnak befizetésére köteleztetnek.

8. A főjegyzőre és tanácsbíróra adott szavazatok megsemmisítése czéljából

közgyűlésünk egy bizottságot küld ki Sátor Dávid és Jakó Antal urak személyében, kik megbízatásuk elvégzése felől jelentésöket be is terjesztették.

9. Esperes ur következő részvétteljes megemlékezést szentel egyházkerületünk közelebb elhunyt jeles fiainak:

„Egyházmegyéink — bár egymástól függetlenek — mégis — főként kerületünkön belől — nem egy érdekszálal fűzvék egybe! Az egyes egyházmegyék élén állók, — nemcsak saját egyházaikat szolgálják — odaadásuk és működésükkel: de építgetik a közt is — szolgálják a más egyházmegyék érdekeit is a kerületen. Az egyes egyházmegyék veszteségei tehát kormányzóiban — a mi veszteségeink is — egyrészben. A testvér egyházmegyék e veszteségeinél — mielőtt munkába fognánk — álljunk meg egy pillanatra! — Emléküket — kik még nemrég buzgalommal, munkáltak a közegyház javán s ma már porladoznak — ujítsuk fel s fonjuk át azt a kegyelet — az elismerés színes virágival! Idő rendben első helyen emlitem fel Dorogi Lajost, a nagykunsági egyházmegye sok éven át esperesét! majd a bihari egyházmegye kiváló emlékű gondnokát — Ritoók Zsigmondot — kinek nevéhez egyházi törvénykezésünk terén maradandó alkotás fűződik; — az érmelléki egyházmegye gondnokát, Zsigó Endrét — és az alsószabolcsi egyházmegye gondnokát, Lengyel Imrét. Legyen a közjóra irányult fáradozásuk — a szívekbe vésett — emlékük áldott! És az Ur — a mi Urunk — ki a kövekből is támaszthat fiakat — támasszon egyházunk ez elvesztett erői helyett — más újabb erőket egyházunk fejlesztésére, óhajtott felvirágzása megteremtésére.“

Egyházmegyei közgyűlésünk fájdalmas részvétellel osztozik a testvér-egyházmegyék gyászában s anyaszentegyházunk eme jeleseinek, kimagasló fiainak emlékét jegyzőkönyvében megörökíti, elvesztésök felett érzett fájdalmát az illető egyházmegyék előtt tolmácsolni kegyeletes kötelességének ismeri.

10. A felsőszabolcsi, beregi, bihari, nagyszalontai és érmelléki egyházmegyék fájdalmas részvétőket fejezik ki egyházmegyénk vezérmunkásának, a kiváló férfiunak, Bencsik István esperesnek elhunytá felett.

Egyházmegyénk közgyűlése a testvér egyházmegyék részvétét és kegyeletes megemlékezését köszönettel fogadja és veszi tudomásul.

11. Az előre kinyomatott és kézhez kapott esperesi jelentésből

megnyugvással veszi tudomásul egyházmegyénk közgyűlése, hogy bár némely egyházunkban vannak is kisebb nagyobb mérvű bajok, mégis sokkal több a felemelő és megnyugtató jelenség. A gondosan szerkesztett jelentésért esperes urnak elismerést, az adományt tevőknek jegyzőkönyvi köszönetet szavaz és régebbi határozatához képest a 100 koronán felüli adományokat külön külön is megköszönni határozza.

12. Olvastatott esperes urnak az esperesi jelentés folyamányaképen a következő előterjesztése:

Nagytiszteletű és Méltóságos egyházmegyei közgyűlés!

Az esperesi jelentésben foglaltak egy része intézkedést igényel. Mert fél munkát végeznénk – pusztán – ha a baj – s fogyatkozásról tudomást nyernénk ugyan: de azok orvoslásáról nem gondoskodnánk.

E szempontból – utasítani kérem azokat kiket – illet, – hogy az egyház látogatási jegyzőkönyvek nagy megfontoltsággal – a felvetett kérdésekre, határozott és pontos felelet adással szerkesztendők! Az egyházi, iskolai tőke vagyon, alapítvány, templom-egyházfentartási-alap, takarékmagtári állomány pontosan kitüntettessék részint, hogy az egyházi vagyon megállapítható legyen – részint, hogy jövőre – az egyház látogatás útján ellenőrizhető legyen – évről évre! És a mennyiben az egyházi számadásnak a költségvetés alapján és figyelembe vételével kell vezettetnie: tehát nemcsak az egyház pénz bevételeit és kiadásait kell

eredményül a látogatási jegyzőkönyvbe bevezetni, – de a belhivatalnoki fizetést képező mindennemű naturálét és pénz fizetést is úgy bevételben, mint kiadásban. Ekkor lesz megtudható, minden egyes egyház – mennyit fordít évente az egyház fentartására.

Részletekbe menve, egyes bajok és fogyatkozásokra tekintettel utasíttatni kérem

1. Rozsály és Magosliget presbytereit, hogy tisztökben buzgósággal járjanak el az iskoláztatás tekintetében is.

2. A józsefházai, tisztabereki, szamoskőródi, kispeleskei, dobrácapátii egyházakat – mert templomuk rossz – sőt az adorjáni, sárközi és egrii egyházakat is, mert templomuk javítandó, szűk, – továbbá a tisztabereki, szamoskőródi, garbólczi, magosligeti egyházakat, mert lelkeszi lakuk rossz, sőt az uszkai, adorjáni, rozsályi egyházakat is, mert lelkeszi lakuk javítandó – és végezetre az uszkai, tisztabereki, szamoskőródi, mikolai, garbólczi, amaczi egyházakat hol az iskolai épület rossz, sőt a berendi, méhteleki, felsőbányai, egrii egyházakat is hol az iskola szűk, hogy tegyék tanácskozásuk tárgyává a szükséges építkezést s keressék és találják meg az utat és módot, melyen azt foganatosíthatják – jelentéstétel mellett tavaszi közgyűlésünkre.

3. A nagybányai, színérváraljai, nagypaládi, hiripi, apahegyi, újvárosi, misztótfalusi, krassói, kispaládi, homoki, uszkai, magosligeti, görbedi, tisztabereki, sárközi egyházakat, hogy nagyobb mérvű egyházi adó hátralékaik behajtása és rendezése tárgyában a kellő lépéseket tegyék meg haladéktalanul s az eredményről jelentést tegyenek jövő közgyűlésünkre.

4. Rozsály, Sárköz, Sárközujlak, Garbólcz, Magosliget, Nagykólc, Tisztaberek lelkeszeit, hogy az egyházi levéltárt rendezzék.

5. Sárközt, hogy körleveles jegyzőkönyvet vegyen.

6. Homoki és sárközi egyházat, hogy a konfirmációt – Áldozó csütörtökön tartsák.

7. Azon lelkészeket – kik a konfirmációra előkészítést a tanítóval végeztetik, – vagy közösen végzik a tanítóval, hogy egyházi törvényünk 126. §-a szerint maguk teljesítsék az előkészítést.

8. Azon lelkészeket – kik a 12 éveseket és a 12 évet betöltötteket szokták konfirmálni, hogy e. megyénk azon rendelkezésének, miszerint tanköteles koruk betöltése után való évben (tehát az ismétlő iskolából) lehet és szabad konfirmálni a gyermekeket – tegyenek eleget.

9. A rozsályi, garbólczi, amaczi, uszkai, mikolai, tisztabereki, magosligeti egyházat, hogy a tanítás eredménye több legyen s általában, hogy a hol nem 6 osztályu a népiskola – annak fejlesztése eszközöltessék.

10. Végezetre, az iskolák felszerelése 42 egyházban hiányos lévén még mindig, hogy elvégre *a legszükségesebb felszerelés* megszerezhető legyen, méltóztassék minden egyházra kötelezővé tenni, hogy pénzbevétele – 2–5⁰/₀-át – mostantól kezdődő kötelezettséggel – évente a szükséges felszerelésre fordítsa s ezt költségvetésébe beállítsa.

Kiváló tisztelettel vagyok,

Avasujváros, 1905. szeptember hó 2-án.

Széll György,

esperes.

Felhivja és utasítja közgyűlés az előterjesztésben kitüntetett egyházakat a megjelölt hiányok és fogyatkozások sürgős pótlására; valamint arra, hogy eljárásukról 30 nap alatt az esperesi hivatalhoz jelentést tegyenek. Egyidejűleg felhivatnak a szegény egyházak, melyeknek az esperesi előterjesztésből kiviláglólag sürgős építkezést kell teljesíteniök, hogy kellően felszerelt segély-kérvényeiket a

különböző segély alapokhoz s különösen a közalaphoz rendes időben adják be, illetve segélyért kérelmezzenek.

13. Olvastatott a következő esperesi jelentés egyházmegyénk kebelében időközben történt változásokról és esperes intézkedéseiről:

Nagytiszteletű és Méltóságos egyházmegyei közgyűlés!

Az időközi változásokról van szerencsém jelentésemet a következőkben betérjeszteni.

Közelebbi e. m. gyűlésünk óta is részt kért és kívánt a belhivatalnoki karból a halál! A napokban hunyt el Rozsály h. lelkesze, Varga Antal! Már ott állott, – hogy választható lett volna. De csak bepillantást nyerhetett az ígéret földére: azonban el nem érhetette azt – leroskadt a hosszas betegség alatt! Nyugodjék békével!

A tanítói karból Csecskedy Károly, Melegh Adolf és Misky Károly haltak el. Bár évek hosszú során munkálódók voltak az Ur veteményes kertjében: még mindhárman munkabíró korban voltak s egyik – kevesebb – másik több sikerrel, sőt elismeréssel végezték a reájok bízottakat! A hűség jutalma – az elismerés övezzé emléküket.

Az elhunytak hátramaradottait – törvényszerént illető fizetés Lázáriban egyezség szerént biztosított, Nagypaládon ideiglenes tanító alkalmazása mellett – a fizetésnek ápr. 24-ig kiszolgáltatásával – míg Sárközujlakon a kérdés még függőben.

Nem a halál, – de önként nyugalomba vonulás által vált ki a tanítói karból Kádár János egrii tanító! 44 évig szolgált – ereje roskadozik! És szolgált, sokaknak épületére – törekvéssel, buzgalommal! Méltó, hogy e fáradt szolga – midőn félre vonul, hogy újabb erőnek adjon helyet egész lemondással – méltó, hogy hosszas szolgálatait méltányoljuk

s azon jó kívánattal bocsássuk el őt, hogy a megérdemlett nyugalmat tegye Isten neki — áldottá, — kedvessé!

A mikolai egyházba elválasztott lelkész Szabó Bertalan részére — a concesszát kiadtam s az illető új állását elfoglalván, — a batizi lelkészi állomás jött üresedésbe — mely is — meghívás útján eszközölt választással — Magoss Ferencz és Böszörményi Zsigmond urak vezetése alatt — Dávid Sándor nagyszekeresi lelkésszel töltetett be. Meghívására az engedélyt kiadtam sőt be is igtattattam.

Magosligeten Dózsa Jenő IV.-ed éves hittanhallgatót püspöki kibocsátás mellett a s. lelkészi leendőkhöz vitelére felhatalmaztam.

Dobrácsapátiban Tóth Gyula okl. tanítót, Garbólczon Horváth László okl., Tisztabereken Kerekes Zsigmond okl., Lázáriban Bakos István okl., Szamoskóródon Kocsár Imre okl., Ombodon Tóth Zsigmond okl., Kishodoson Majoros Miklós okleveles tanítókat rendes tanítókul ideiglenesen megerősítettem.

Mikolában pedig Rácz István Elemért 1 évre, Nagypaládon Hegyesi Mihályt, Sárközujlakon Benedek Józsefet, továbbá Hiripen Ács Elek okl. tanítót 1 évre és Egriben Biki Sándor okl. tanítót szintén 1 évre ideiglenes tanítókul hatáskörömből folyólag megerősítettem.

Nagypaládon a lelkész választás megejtetett, de ellene panasz adatván be: vizsgálat vált szükségessé — mi is folyamatba helyeztetett.

Jelentem továbbá, hogy a sárközi egyház javításokra 2000 korona tőke-segélyt kap. Azonban, mert a feltételeknek nem tett eleget — felhívásom daczára sem: a tőke-segély ügye jó időre fenn fog akadni — az ő nyilvános kárukra!

Végül jelentem, hogy a közoktatásügyi miniszter Tóth Gy. dobrácsapátii tanító részére 600 korona fizetés kiegé-

szítést — s Melegh Andor avasujvárosi tanító 5-öd éves korpótlékába évi 100 koronát folyósított.

Kiváló tisztelettel vagyok

Avasujváros, 1905. szeptember 26-án.

Szell György,

esperes.

Esperesijelentésjóváhagyólag tudomásul vétetik.

A hasznos munkálkodás közben elszólitott szolgák, névszerint a szépreményű Varga Antal rozsályi helyettes lelkész, Csecskedy Károly lázárii, Melegh Adolf sárközujlaki és Misky Károly nagypaládi tanítók találják meg jutalmukat az Örökkévalónál.

Kádár Jánost a tanítói kar régi kipróbált s most már nyugalomba vonult munkás tagját kövesse elismerésünk.

A mikolai lelkészi állásra meghívás útján elválasztott Szabó Bertalan és a batizi lelkésszé szintén meghívással megválasztott Dávid Sándor lelkészeket új állomásaikon örömmel erősíti meg s jövő munkálkodásukra a legjobb reménnyel tekintve a kegyelem Istenétől áldást kér közgyűlésünk.

14. Olvastatott a szatmári ref. egyházmegye fegyelmi bíróságának Szatmárt, 1905. április 28-án tartott ülése 8 sz. jegyzőkönyvének kivonata a nagybányai egyházmegye panaszára Kiss Bertalan főjegyző ellen ennek Király Gyula mikolai volt lelkészhez írott levele miatt folyamatba tett fegyelmi ügyben hozott ítélete, melyszerint panaszlott Kiss Bertalan főjegyző, az ellene panaszba tett fegyelmi vétség vádja alól felmentetik.

A közlött ítélet irattárba tétetik.

15. A józsefházai egyház készpénzeinek és követeléseinek

átvételére s illetve átadására kiküldött bizottság a teljesített eljárásról felvett jegyzőkönyvet jelentése kapcsán beterjeszti.

Közgyűlésünk a bizottság jelentése alapján tudomásul veszi, hogy a józsefházai egyház vagyonát képező 15763 korona 59 fillér — és pedig követelésekben 8733 korona 69 fillér, betétkönyvecskékben 6944 korona 65 fillér és készpénzben 85 korona 25 fillér Helmeczy József tanácsbíró által a józsefházai egyház előjárósága részére átadatott s illetve ez által a követelésekről szóló eredeti okiratokkal, a betétkönyvecskékkel s a kiadásokat igazoló eredeti nyugtákkal együtt átvétetett s egyben Helmeczy József tanácsbíró a szokásos óvások fentartása mellett a felelősség alól felmenti és neki az éveken át tartó nehéz és felelősségterhes tisztének oly páratlan odaadással és lelkiismeretességgel való betöltéséért elismerését és köszönetét fejezi ki.

16. Nagy Lajos felsőbányai lelkész kérvényt nyújt be az iránt, hogy az 1894-ik évben fölvetett jelentő-ivnek, a felsőbányai lelkészi fizetésre vonatkozó téves adatai helyesbítsenek s a lelkészi fizetés 1814 korona névleges értéke, a valóságnak megfelelően 1576 korona 48 fillérre igazittassék ki s ugyanakkor kéri, hogy mivel ez összeg az 1898. évi XIV. t.-cz.-ben megengedett s összesen 171 kor. 33 fillérre menő levonások után 1405 korona 15 fillérre apad: az 194 korona 85 fillérrel 1600 koronára egészittessék ki, illetőleg a főt. és mélt. konvent kongrua bizottsága útján kérvénye, mint fizetés kiegészítés iránt benyújtott kérvény a vallás és közoktatásügyi miniszteriumhoz, pártoló ajánlattal terjesztessék föl. Kérelmét a föld és termény tul magas értékelésével s különösen a hivek számának kiköltözés miatt bekövetkezett nagymérvű megfogyásával és elszegényedé-

sével beállott stóla veszteséggel indokolja s ezeket hiteles okiratokkal bizonyítja.

Miután a jelentőiv téves adatainak kiigazítását az 1896. évi konvent 23-ik sz., az 1896. évi konvent 96-ik számú végzésével rendkívüli esetekben megengedi s miután itt a tulmagas értékelésben s a hivek megfogyatkozásából és elszegényedéséből következő stóla veszteségben épen ilyen rendkívüli eset forog fenn, mit az egyházmegye maga is sajnosan tud és ismer: közgyűlésünk maga részéről is felkéri a kerület útján a méltóságos konventi gyűlést: méltóztassék a felsőbányai lelkészi fizetést a valóságnak megfelelően 1576 korona 48 fillérben megállapítani; egyben kegyeskedjék a kérvényt pártoló ajánlattal a vall. és közoktatásügyi miniszteriumhoz áttetni oly czéllal, hogy a 171 korona 33 fillér törvényszerű levonása után a felsőbányai ev. ref. lelkészi fizetés 194 kor. 85 fillér fizetési kiegészítési összeggel 1600 koronára egészítettessék ki.

17. A lázárii egyház ingatlan vételi ügyében a 43—1905. sz. közgyűlési határozattal kiküldött bizottság véleményes jelentését betérjeszti.

A kiküldött bizottság a megvenni szándékolt Nagy László-féle 98 kat. hold 1030 □-öl területű külső birtok megvételét az egyházra nézve előnyösnek tartván, közgyűlésünk a bemutatott adás-vevési szerződést, melyszerint a lázárii egyház a Nagy László tulajdonát képező s a nagypeleskei 224 sz. telekjegyzőkönyvben 1759, 1760, 1761, 1762, 1763, 1764 hrsz. alatt foglalt 98 kat. hold és 1030 □-öl területű ingatlant 44710 kor. vételárban tehermentesen megveszi, aként, hogy a vételárból 17072 kor. 22 fillér az egyház meglevő készpénzéből

fizettetik ki, az ingatlanon bekebelezve levő Jelzálog és Hitelbanki 27637 kor. 78 fillér tartozást pedig az egyház átvállalja, – oly kikötéssel hagyja jóvá, hogy az átvállalando jelzálog teher tőketörlesztései és kamatai kizárólag az ingatlan jövedelméből fizetendőek. Ha bekebelezett tartozásokat a hitelezők az eladott ingatlanokon meg nem hagynák, már most feljogosittatik az egyház, hogy ezen 27637 koronát más intézettől kedvező feltételek mellett kölcsön vehesse.

Kötelességévé teszi egyben az egyháznak közgyűlésünk azt, hogy a vétel tárgyát képező ingatlan birtok határvonalát az eladó által esetleg felmérés útján is állapítsa meg s azt a természetben maradandó jelekkel jelöltesse meg.

Az iratokat megerősítés végett az egyház-kerületi közgyűlésre felterjeszteni rendeli.

18. Közelebbi egyházmegyei közgyűlés 35. szám alatt Soltész János és Helmeczy József tanácsbíró urakat azon megbizással küldte ki a pálfalvai leányegyházba, miszerint tegyék beható vizsgálat tárgyává: miként lehetne e kis egyháznak felekezeti iskoláját, az államosítás mellőzésével, továbbra is fentartani.

Küldöttség megyőződött afelől, hogy a kérdéses iskola csakugyan válságos helyzetben van, a hivek kevés száma és szegénysége miatt képtelen azt az egyház magára hagyatva fentartani; annyiival is inkább, mert még az iskolaépítésből fent levő adósság is terheli; mindazáltal sikerült rábirni az egyház közönségét, hogy iskolájukat továbbra is fentartsák. Hogy pedig ezt tehessék, folyamodnak az évi 148 korona államsegélynek 518 koronára felemeléséért a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, egyuttal kérvényt nyújtanak

be egyházmegye útján a főt. kerületre, hogy a ref. segélyegylet évről-évre állandóan segélyezze a pálfalvai leányegyházat.

Egyházmegyei közgyűlés helyesléssel veszi tudomásul a küldöttség eljárását, az államsegély felemelése iránti kérelmet, a ref. segélyegyletben benyújtott kérvényt a maga helyére, a többi segély-kérvényekhez áttéve a legmelegebb ajánlattal terjeszti fel a főt. kerületre s a maga részéről is kéri a felekezeti iskola megtarthatása céljából a kért összeg megadását.

19. Ombod presbyteri és egyházi közgyűlésben elhatározta, hogy a templom és orgona halasztást nem tűrő nagyobb mérvű javítása céljából a hivekre, 12 osztályba sorozással 4—48 koronáig terjedő rendkívüli egyházi adót vet ki. Ugyan e célra szintén 12 osztályba sorozással az új házasságokat és beköltözötteket is megadóztatni kívánja. Kéri eme határozat jóváhagyását. A rendkívüli egyházi adóból 3000 koronát vár az egyház, a szükségelt 4000 korona hiányzó részét 1000 koronát közadakozásból reméli összegyűjthetni.

Méltányolja közgyűlés az ombodi egyház hiveinek a rendkívüli adó elvállalásával is kimutatott példás áldozatkészségét: a rendkívüli adó kivetését helyesléssel helybehagyja és megerősíti.

20. A berendi régi paróchiális telek eladása ügyében a kiküldött bizottság véleményes jelentését beterjeszti.

Amennyiben a beterjesztett véleményes jelentésből a tervbe vett telek eladás az egyházra előnyösnek látszik, közgyűlésünk, oly feltétel mellett, hogy a befolyandó vételár a templomépítési alaphoz csatoltassék s e célra gyümölcsöztessék, – megengedi, hogy a berendi leányegyház a gazdák kertje végében levő mintegy 800 □-öl területü

régi parochiális telkét a Csaba Károly-féle temetkezési hely kiszakításával □-ölenként 2 korona, vagy ennél magasabb vételárban eladhassa, — figyelmeztetvén az egyházat arra, miszerint a megkötendő adásvevési szerződés jóváhagyás végett az egyházmegyei közgyűléshez beterjesztendő lesz.

21. A magosligeti ev. ref. egyház előljárósága az egyház magtárának alapszabályait megerősítés végett beterjeszti.

A beterjesztett magtári alapszabályok az előirt kellékeknek megfelelően, közgyűlésünk jóváhagyja és jóváhagyási záradékkal ellátva, tulajdonos egyháznak visszaadja, oly felhívással, hogy ezen alapszabályok egy példányát az egyházmegye levéltára részére hiteles alakban 8 nap alatt az esperesi hivatalhoz terjessze be.

22. Barkász Albert méhteleki lelkész hivatkozással orvosi bizonylattal is igazolt idült betegségére, ebből eredő munkaképtelenségére, kéri egyházmegyei közgyűlést engedje meg neki a káplántartást és hasson oda, hogy részére, mint kongruás lelkész részére, a káplántartási illetmény utaltassék ki.

Sajnálattal értesül egyházmegyei közgyűlés a lelkiismeretes, buzgó lelkésznek huzamos betegeskedéséről, munkaképtelenségéről, neki a segédlelkész tartásra az engedélyt megadja s egyben utasítja, hogy a segédlelkésztartási illetményért az esperesi hivatal útján a segédlelkész beállítása után kérelmezzon a főt. kongrua bizottságnál.

23. Egyházmegyei közgyűlésünk 1904—23. szám alatt megengedte a krassói egyháznak, hogy a lelkészi provent illetményt egészben takarékmagtárból fedezze, ámde csak egy próba évre s azon elkötelezéssel, hogy 1905. évi őszi közgyűlésre a magtári tőke állásáról, kamat jövedelméről rendszeres, okmányolt kimutatást terjesszen föl. Mint a

magtáralapító közgyűlésnek beterjesztett jegyzőkönyve tanusítja, a krassói egyház nem élt jogával, hanem higgadtabb és alaposabb megfontolás után 1904. okt. 9-én tartott közgyűlésen a magtár életbeléptetését két évre elhalasztotta, azért mert így biztos reménye van, miszerint ez idő alatt a magtári tőke annyira megerősödik, hogy minden kockázat nélkül megbirja az egész lelkészi próvent illetmény fedezését. Ily helyzetben kéri lelkész a jelentéstétel kötelezettségét az 1908. év tavaszára halasztani, mert csak az 1907-iki év lesz teljes év, melynek végével a jelentés teljes átlátszósággal lesz eszközölhető.

Közgyűlésünk a krassói magtáralapító közgyűlés halasztó határozatát tudomásul veszi, helyesléssel megerősíti, ehez képest a jelentéstétel határidejéül az 1908-ik évi tavaszi közgyűlést tűzi ki.

24. Olvastatott Ferenczy Imre egyházmegyei közalapkezelő jelentése a következőkben: „A közalap kezelési szabályok 23. §-ának rendelkezéséhez képest van szerencsém beterjeszteni az 1904. évi központilag hitelesített s helyesnek talált *Főtabella* másolatot, hogy azt mindenki megtekinthesse s a tárgysorozat rendén hozzászólhasson. Egyben van szerencsém jelenteni azt is, hogy egyházmegyéinkben a közalap ügyei teljesen rendben vannak.“

Beterjesztett jelentés helyesléssel vétetik tudomásul, ugyanakkor Ferenczy Imre közalap kezelőnek buzgó munkálkodásáért köszönet szavaztatik.

25. Közalapkezelő véleményes javaslata kapcsán előterjeszti az udvarii egyháztanácsnak, hozzáintézett kétrendbeli kérelmét, melyben az [hivatkozással a közalap-szabályzat 264. és 266. §-ára, kéri a sok kellemetlenséggel járó kivetés alul való felmentését s helyette 24 korona évi átalány összegnek öt évre való megállapítását. Miután a

felajánlott 24 korona, ugy az érvényben álló szabályzat (331 lélekszám $\times$ 10 fill. = 33 korona), mint a mostani zsinati törvényhozás által megállapított megváltási kulcs alapján (331 lélekszám $\times$ 8 fill. = 26 korona 48 fillér) kijövő összegen alul marad: közalap kezelő bizottság az egyházmegyei gyűlés előtt a tervezett megváltást kedvezően nem véleményezi, előljáróságot a bevallási iver s kapcsolatos iratok beküldésére utasítani javasolja. Megjegyzi különben kezelő bizottság, miszerint a rendes évi járulék 60 fillérrel kevesebb a felajánlott általánynál, így tehát előnyül az udvarii egyház részére csak az unalmas lemásolati munka megtakarítása maradna.

Minthogy az udvarii egyház eljárása nem felel meg a törvényben előirt kellékeknek, visszatétetik az ügy szabályszerű felszerelés végett az udvarii egyház előljáróságához.

26. Olvastatt Soltész Elemér egyhm. levéltáros alábbi beadványa:

„Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés! Alulirott tisztelettel beterjesztem a következő két javaslatot:

a) Miután egyházmegyénk jegyzőkönyveiből, kivált a mult század 70-es éveiből több példány hiányzik s ha valahol, mégis az egyházmegye levéltárában kell, hogy meglegyen a jegyzőkönyveknek legalább egy példánya, — utasítsa a nt. egyházmegyei közgyűlés a kebelbeli lelkészeket, hogy kiki az egyháza levéltárában meglevő egyh. megyei jegyzőkönyvekről egy jegyzéket készítvén, küldje el azt f. évi decz. 31-ig alulirott egyhm. levéltárnoknak, ki az egyes egyházak birtokában levő jkönyvi példányokból az egyházmegye levéltárát egészítse ki; viszont az egyes egyházak hiányos levéltárát — amennyire az egyházmegye levéltárából lehetséges — a felesszámu jegyzőkönyvi példányokból egészítse ki. Lehetőleg tartsa szem előtt levél-

tárnok, hogy egyes példányokat oly egyházaktól kérjen be, hol a levéltári állomány amugy is hiányos.

b) Egyházmegyénknek a 17-dik század közepéről való pecsétnyomója, mely az egyházmegyei levéltárban őriztetik, s a mely ugy az általa kifejezett eszme, mint kivitel tekintetében valóban becses emlék — ujittassék meg s a nagy. esperesi hivatal által vétessék használatba; illetőleg levéltárnok utasíttassék és hatalmaztassék fel, hogy az eredeti pecsétnyomónak két db. — egy ércz és egy gummi — hű mását az egyházmegyei pénztár terhére mielőbb készíttesse el s bocsássa esperesi hivatal rendelkezésére. Tisztelettel, Nagybánya, 1905. szept. 19. Soltész Elemér, egyhm. levéltárnok.“

Közigyülésünk mindkét javaslatot elfogadja s ugyanakkor felkéri esperest és levéltárnokot, hogy azok megvalósítása felől intézkedni sziveskedjenek.

27. Olvastatott a segélykérvények elbirálásával foglalkozó bizottság jegyzőkönyve, mely szerint Avasfelsőfalu missziói imaház építésére 500 korona közalapi segélyt kér. Indokolt kérelem teljesítését javasolja segélyosztó bizottság.

Avasfelsőfalut, a missziói központul kínálkozó törekvő kis leányegyházat, avégből, hogy az oláhság tengerében az evangéliomnak egy kis menedékhelyet, imaházat építhessen: a legmelegebben ajánlja 500 kor. közalapi segélyre egyházmegyei közgyűlésünk.

28. A reform. segélyegylethez következő egyházak folyamodnak segélyért: Pálfalva, Kispereske, Méhtelek, Avasfelsőfalu, Szentmárton.

Egyházmegyénk közgyűlése Pálfalvát, eme szegény kis leányegyházat, hogy felekezeti iskoláját fentarthassa, állandó segélyre, Avasfelsőfalut, hogy az oly szükséges imaházat megépíthesse, Kispereskét,

Méhteleket és Szentmártont szegénysége okából, rendes segélyezésre melegen ajánlja.

29. Rendkívüli esetekre fentartott államsegélyből kérelmeznek: Barkász Albert méhteleki lelkes, Molnár Zsigmond uszkai, Bagoly Albert görbedi és Katona Zoltán méhteleki tanítók.

Mivel a jelen évi aszály miatt földterményeikben kérelmezők mindegyike jelentékeny kárt szenvedett, segélyezésre teljes bizalommal ajánlja mindnyájukat egyházmegyénk.

30. Olvastatott a nagykolcsi ev. ref. egyház előljáróságának kérelme, melyben tudatja, hogy miután a községben felekezeti iskola nincs, mert az állam állított iskolát, ennél fogva az egyház közönsége az eddig volt felekezeti tanítónak természetben kiadott életnemü javadalmazást beszüntette s ezen határozatának tudomásul vételét és jóváhagyását tisztelettel kéri.

Közgyűlésünk méltányolva folyamodó egyház-község kérelme indokait, ismerve a hivek szerény, mondhatni nyomasztó anyagi helyzetét, tudva azt, hogy az egyház jelenben a templomépítés nagy munkája előtt áll, s az állam érdekében iskolai pótdót is fizet, – a felekezeti tanítónak eddig természetben adott életnemüek fizetésének beszüntetésére vonatkozó határozatát tudomásul veszi s jóváhagyja.

31. A szatmárhegyi egyház előljáróságának kérelme Kovács József kántor fizetési ügyében jogainak érvényesíthetése végett, a polgári bírósághoz való utasítás iránt.

Amennyiben ebben az ügyben már jogerősen határozott a közigazgatási bíróság s amennyiben Kovács József már nem áll egyházmegyénk hatósága alatt: közgyűlésünk a kérelmet elutasítja, mert ha

Szatmár város Kovács József szatmárhegyi volt kántor részére, a kántori segélyből olyasmit fizetett ki, a mi ezt meg nem illette, az egyház előjáróságának jogában áll törvényes uton járni el.

32. A tisztabereki egyház presbyteri és közgyűlési jegyzőkönyvet terjeszt be, melyben feltárja szomorú anyagi helyzetét, előadja, hogy 1400 korona állami és községi adóhátraléka van, mely a belhivatalnoki földekre be is van kebelezve s melyből csak igen keveset térít meg az özvegy lelkészné és a tanító. Ezen kívül tartozik 5—600 korona ártéri költséggel. Mind e tartozásokra egy 6 vékás sovány föld jövedelmén kívül nincs fedezet, a hivekre pedig ki nem vethetik, mert azok e nagy terhet nem bírják meg. E mellett lelkészi lakjuk rozzant, újjáépítendő, iskolájukat, ha ki nem bővítik, le nem padlózzák, bezárja a közigazgatási bizottság.

Mind e bajon a lelkészi állásnak két, esetleg több évre való beszüntetésével és a lelkészi fizetésnek a terhek letisztázására, a papi lak és iskola újjáépítésére fordításával vél segíthetni az egyház közönsége. Eme fontos kérdés megvizsgálása és a helyzet teljes megvilágítása céljából esperes ur Szabó József és Tóth Mór tanácsbírákat küldte ki, kik a helyszínen megjelentek, a hiveket a lelkészi állás szüneteléséből származó veszélyekre figyelmeztették, a vezér, tanácsadó és pásztor nélkül való helyzet hátrányait feltüntették, tárgyalásukról jegyzőkönyvet vezettek, melyet jelentés kapcsán esperesi hivatalhoz beterjesztettek.

Felvett jegyzőkönyv kimutatás szerint feltünteti, hogy az egyház szükséglete:

Adókra és ártér hátralékokra . . .	2207 K 04 fill.
Közpénztári tartozása	45 K
Lelkészlak újból építési szükséglete .	5000 K
Tanítóilak „ „ „	1500 K
Kerítések „ „ „	800 K
Összesen	9552 K 04 fill.

A sürgős kielégítést igénylő szükségletek fedezése végett presbyterek az egész közönség nevében is, ajánlkoznak, hogy az eddigi lelkészi fizetést teljesítik: a földeket holdanként 26 koronájával kiadják vagy, ha így ki nem vennék, házilag kezelik és a díjlevél egyes tételeit pontosan kivetik, beszolgáltatják.

Kötelezi előljáróság magát, hogy a befolyó jövedelemből közszükségére semmit se fordít, egyedül a felügyelő lelkész díját fedezi.

Lelkészi vezetés tekintetében Varga Zsigmond kishodosi lelkész ígéretét birják, hogy a felügyeletet teljesíti, minden második vasárnap átmegy az istentisztelet végzésére, egyébkor is a szükséges teendők ellátására.

Küldöttség Varga Zsigmond ügybuzgóságában a lelkészi vezetés és irányításra nézve biztosítékot lát ugyan, de azt is nyilvánvalónak mondja, hogy a felügyelő lelkésznek adandó 200, a tanítónak járuló 100 korona levonása után az adó és ártéri költség letörlesztésére kell két évi lelkészi fizetés, ha pedig az épületek is újból építtetnek, még további három évre be kell szüntetni a lelkészi állást.

Ily nehéz helyzetben is, hol egyfelől a kiáltó sok szükség s azzal szemben az egyház szegénysége s talán az egyháztagok buzgóság és áldozatkészség hiánya, továbbá a valláserkölcsei élet elmaradhatatlan hanyatlása, a kongrua beszüntetésének, majdan újra kérésének nehézsége áll fenn: reméli küldöttség, hogy az egyházmegyei közgyűlés bölcsesége megtalálja e fontos kérdés elintézésének leghelyesebb módját.

Bár eddig sem volt ismeretlen egyházmegyei közgyűlésünk előtt a tisztabereki egyház földhöz ragadt szegénysége, de hogy a közelebbi években állandóan élvezett egyházmegyei segélyezés daczára is ily tarthatatlan helyzetbe jutott, az szomorúan

meglepő dolog, mely az ottani egyházi előjáróság működését szánnalmas színben tünteti elő. Közgyűlésünk a lelkészi állás beszüntetéséhez hozzá nem járul ugyan, minthogy azonban a kevés számú hivek áldozatkészsége és buzgósága csekélyebb, mintsem attól a tetemesen felszaporodott adó és ártéri hátralékok kifizetését reményleni lehetne, s minthogy egyházmegyénk e kiáltó szükségét kielégítő nagyobb mérvű segély felett nem rendelkezik: a körülmények kényszerítő hatása alatt, a lelkészi állás beszüntetésének kizárásával, beleegyezését adja abba, miszerint a tisztabereki egyház lelkészi állását 1907. ápr. 24-ig, tehát másfél évig felügyelő lelkésszel láttassa el és az ez időre esedékes összes lelkészi fizetést, a helyettesítés költségein kívül, a felgyült és betáblázott adó és ártéri hátralékai letörlesztésére fordítsa. Köteles lesz egyházi előjáróság egyházlátogató küldöttség előtt fegyelmi eljárás terhe alatt pontosan elszámolni.

A lelkészi állásnak beszüntetéséhez, avagy hosszabb ideig betöltetlen hagyásához hozzá nem járulhat egyházmegyénk; mert nem viselheti azt az erkölcsi felelősséget, mely az egyház vallás-erkölcsi életének teljes aláhanyatlásából háramolná.

33. A tisztabereki egyház közönsége, tekintettel a megváltozott viszonyokra, lelkészi díjlevél módosítás iránt beadott kérelmét visszavonta.

Tudomásul szolgál.

34. Egyházmegyénk tavaszi közgyűléséből 19. számú végzésével Szabó József és Tóth Mór tanácsbírákat oly megbizással küldte a tisztabereki egyház kebelébe, hogy ott a folyó év elején elhunyt lelkésznek, néh. Bodor Pálnak még 1904. november 13-án egyházmegyei pénztárnokhoz

benyújtott levelében foglaltak alapján tartsanak vizsgálatot és állapítsák meg 1900 évtől kezdve, hogy közalapi, ref. segély-egyleti segély és államsegély czimeken mennyi segélyt nyert a tisztabereki egyház és szerezzenek meggyőződést afelől, hogy hol vannak, illetve hová lettek a nyert segélyösszegek, elvannak-e számolva a gondnoki számadásokban.

Küldöttség az egyházi előljáróság közbejöttével 1900. évtől 1904-ig átvizsgálván a gondnoki számadásokat ugy ezekből, valamint az egyházmegyei, kerületi és konventi jegyzőkönyvekből megállapította, hogy a jelzett segélypénzekből az egyház összesen 595 koronát kapott, de ebből 305 korona nem lett sem az egyházmegyei tartozásba elszámolva, sem az egyház pénztárába eljuttatva.

Ezen 305 korona hiányról Molnár Lajos egyházmegyei volt pénztárnok s jelenleg a tisztabereki egyház felügyelő lelkésze oda nyilatkozott, hogy 170 korona nála maradván, ő ezt az egyház pénztárába már be is fizette és pedig 70 koronát készpénzben, 100 koronát pedig néh. Bodor Pál lelkésznek az egyház által megszavazott temetési költségébe számolt el s ezt Ur Ferencz jelenlegi gondnok igazolja is.

A még mutatkozó 135 korona hiány ugy állott elő, hogy az az esperesi hivatalnál maradt elszámolatlanul, minek folytán néhai Bencsik István esperes özvegye ezen 135 koronát, az ide csatolt nyugta szerint az egyház pénztárába befizette.

1904 évről kapott az egyház államsegélyt 60 koronát, közalapi segélyt 150 koronát, összesen 210 koronát, mely összeget Ur Ferencz gondnok és Molnár Lajos felügyelő lelkész bemondása szerint néhai Bodor Pál lelkész vett át. Belőle a számadási főkönyv szerint 107 kor. 47 fillér gyámintézeti több évi hátralék lett kifizetve, 40 koronáért a lelkészi lakra egy kályha vétetett, a fenmaradt 62 korona

53 fillér az özvegy lelkésznőnél van, vele elszámolandó, illetve tőle beveendő.

Megütközéssel vesz tudomást egyházmegyei közgyűlés az ilyen könnyelmű pénzkezelésről, a most megtörtént befizetéseket ugyan tudomásul veszi, de ugyanakkor vagyoni felelőség terhe alatt utasítja Tisztaberek egyházi előljáróságát, hogy tiszteletes özvegy Bodor Pálnétól a temetési költségekre megszavazott s Molnár Lajos felügyelő lelkész ur tartozásába elszámolt 100 koronáról vegyen elismervényt, továbbá az 1904 évről még hiányzó 62 kor. 57 fillért az özvegy lelkésznőtől, vagy ha ő fizetni vonakodnék, a csonka év jövedelméből vegye be s ezen eljárásról 30 nap alatt az esperesi hivatalt értesitse.

Utasittatik végre előljáróság a most befizetett összegekből az egyházmegyei tartozások haladéktalan kifizetésére.

35. Szentpéteri Jenő, az uszkai egyház volt gondnoka, mult közgyűléshez panaszbeadványt intézett, melyben azt adta elő, hogy az uszkai egyházban a gondnok és presbyter választás, jegyzőkönyvvezetés, egyházi javak kezelése, számadás készítése, iskolai ügyek intézése körül nagymérvű hanyagság és rendetlenség uralkodik. Közgyűlés megbizta Szabó József és Tóth Mór tanácsbíró urakat az uszkai állapotok megvizsgálásával, kik megbízatásuknak eleget tevén a vizsgálati jegyzőkönyvet, valamint az ehhez csatolt véleményes jelentést, esperesi hivatal útján, az egyházmegyei gyűlés elé terjesztették.

Vizsgálatból kitűnik, miszerint a beadott vádak legnagyobb részben alaptalanok; megállapítható azonban, hogy a vezetés, irányítás, valamint a felügyelet és ellenőrzés fogyatékos, miből folyik a jegyzőkönyv hitelesítés szabálytalansága és

különösen a presbyterium felületessége. Azt se tudja az egyháztanács hány hold az egyház földbirtoka, hol 60, hol 48 holdnak mondja azt és olyan könnyelműen kezeli, hogy ez a szerinte is jó minőségű földbirtok alig jövedelmez 2—300 koronát évente. Javasolja küldöttség, hogy lelkész utasítsassék arra, miszerint figyelmét a valláserkölcsei élet és iskolai ügyek vezetésén kívül az egyházi közigazgatásra is terjessze ki, gyűlést pontosan tartson, minden határozatot jegyzőkönyveztessen, az anyagi ügyek terén az irányítást és ellenőrzést szüntelen a legnagyobb buzgósággal gyakorolja, egyházi előjáróság pedig utasítsassék, hogy az egyház javait minél lelkiismeretesebben kezelje.

Sajnálattal látja közgyűlés, a kellő vezetés és ellenőrzés hiánya miatt az uszkai egyház erkölcsi és anyagi hanyatlását; küldöttség javaslatához képest felhívja lelkészt, hogy úgy a vallás-erkölcsi élet, mint az egyházigazgatás terén, valamint az egyházi javak kezelése körül vezetői, ellenőrzői tisztét fegyelmi eljárás terhe alatt pontosan teljesítse; presbytériumot pedig szintén fegyelmi eljárás terhe alatt utasítja, miszerint az egyház javainak kezelésénél mindenkor az egyház érdekét tartsa szem előtt. Nagyobb jövedelem szempontjából a földeket hosszabb bérletbe adja, úgy azonban, hogy a bérleti szerződést az egyházmegyének bemutassa és annak érvényét, annak megerősítésétől tegye függővé. Annak ellenőrzése, hogy e meghagyásnak elég tétetett-é: az egyházlátogató küldöttség feladata lesz. Küldöttség napi- és fuvardija az egyházzal szemben 36 koronában állapittatik meg, mely 15 nap alatt közpénztárnokhoz fizetendő.

36. Magosliget egyház előjárósága intézkedést kér a Róth Herman nagypaládi lakosnak eladott erdő ügyében,

Róth Herman kéri a magosligeti egyház erdejének megvételéről szóló eredeti szerződés jóváhagyását. Joó Kálmán és ifju Király György esperesi kiküldöttek javasolják ugyan az erdő eladását, de nyilvános árverésen s mert a Róth Herman-féle megvétel nem úgy jött létre s mert az általa biztosított 1600 korona nem felel meg az erdő értékének, az ő szerződését nem véleményezik helybenhagyandónak.

Egyházmegyei közgyűlés engedélyezi ugyan a magosligeti egyház erdejének eladását, azonban nem hagyja helybe az erdő eladásra nézve Róth Hermannal kötött szerződést, mert az abban biztosított 1600 korona vételár messze alatta marad az erdő valódi értékének; épen azért utasítja a magosligeti egyházat a nyilvános árverés megtartására, az árverési feltételeknek akép leendő megállapítására, hogy az árverésen tett ígéret árverelőt feltétlen kötelezi, míg az egyházra az árverési eladás akkor válik kötelezővé, ha az egyházmegye azt jóváhagyja.

A vételár takarékpénztárban sértetlenül kezelendő. Küldöttség fuvardiját az egyház viseli s 30 nap alatt megtéríteni köteles.

37. Esperes ur intézkedést kér az esperesi hivatal részére vett használhatatlan lithograph elhelyezése felől.

Mihelyst alkalom kínálkozik, adassék el.

38. Olvastatott a szatmári egyházmegye esperesének, Biky Károlynak hivatalos átirata, melyben értesíti esperes utján egyházmegyei közgyűlésünket, miszerint a szatmári ev. ref. tanítónőképző intézet szervezeti szabályzatát következőkép óhajtják megállapítani:

„Az intézet fentartó testületét alkotják a szatmári és németii testvéregyházak, a nagybányai, nagykárolyi és

szatmári egyházmegyék, a szatmárvármegyei Lorántffy Zsuzsánna egyesület.”

Kéri a szabálytervezet egyházmegyei gyűlés elé terjesztését és kér a hozandó határozat felől értesítést.

Közgyűlésünk egyházmegyénknek a szatmári ev. ref. tanítónőképző intézet fentartó testülete alkotó tagjai közé való befoglalását tudomásul veszi, ahhoz hozzájárul s erről a szatmári egyházmegye esperesét jegyzőkönyvi kivonatban értesíteni határozza.

39. A nagykölcsi egyháznak temploma felépítésére nem lévén elegendő pénze, 4000 korona kölcsönt akar felvenni a debreczeni kollégium pénztárából, 20 évi törlesztésre olyképen, hogy a kölcsön az egyház ingatlan birtokára kebeleztessek rá. Kéri ehhez az egyházmegye jóváhagyását.

A beterjesztett adatokból kitűnik, miszerint a nagykölcsi egyház a meglevő templomépítési tőkéből az építkezést nem teljesítheti, ennél fogva a kölcsön felvételét akár a debreczeni kollégium pénztárából, akár a kebelbeli gyámintézet pénztárából, az egyház ingatlanaira kebelezés mellett engedélyezi, illetve az engedélyezést a főt. egyházkerület előtt javasolja egyházmegyei közgyűlésünk.

40. Olvastatott az alább foglalt

Vélemény és javaslat

az ev. ref. népiskolák V. VI.-ik osztálya számára készített „Olvasókönyv“-ről, különösen az ott összegyűjtött és megszerkesztett anyag rövidítéséről.

A nagybányai ev. ref. egyházmegye tanügybizottságának előterjesztése.

„A fent megnevezett olvasókönyv anyagának megrövidítése czéloztatván, tanügybizottságunk alantírottakat bizta meg véleményadással, illetve a kihagyható olvasmányok megjelölésével.

A kezünk alatt levő olvasókönyv irodalmi méltatása már jó ideje megtörtént, – ugyszólván – az egész református egyházi és tanügyi sajtó általános örömmel fogadta azt, mint oktatásunk mezején rég érzett hiány pótlását s egyuttal – mint oly dicséretes munkát, mely minden tekintetben kiállja a versenyt hasonló nemű irodalmi termékek közt.

Az egyházkerületi tanügyi bizottság részletes és alapos bírálata jeles munkának s a kitüzött pályadíjra érdemesnek ítélte ez olvasókönyvet és a legmelegebben ajánlotta mindenkinek – egyedül terjedelmére nézve emelt kifogást s itt is inkább pénzügyi oldaláról mutatta be és indokolta a maga nézetét. Egyben felhívta a gyakorlati tanítással foglalkozó tanítókat s magukat az egyházmegyéket, hogy véleményüket s esetleg kifogásaikat is mondják el s a gyakorlati használhatóság szempontjából nyilvánítsák nézetüket.

Most már ezt is megtehetjük s röviden egész örömmel nyilváníthatjuk, miszerint ez az V. VI-ik osztály számára írott és összeszerkesztett olvasókönyv szerencsés kezek közül került ki s gyakorlatilag talán még inkább beválik, mint azt az elméleti bírálat első esetben gondolta.

Mi eleitől fogva úgy gondolkoztunk a VI-ik osztályu olvasókönyvről, miszerint annak — a közönséges életet szolgáló ismeretekre nézve — bizonyos enciklopédikus tudnivalókat kell tartalmaznia, melyek a felnőtt embernek is mindenkor kedves és hasznos olvasmányul szolgáljanak. Szóval, az élet iskolája legyen ez mindig az egyszerű ember kezében.

És nagy örömmel mondhatjuk, hogy ez a könyv igen messze határig megfelel a mi gondolkozásunknak, mert anyag gyűjteménye, kidolgozása és összeállítása minden tekintetben sikerültnek mondható. Elrendezése rávall a gyakorlati szakember kezére, ki mindig érzi, tudja: mit, mikor és hogyan kell végezni?

Az egész, vaskos, 512 lapra terjedő könyv tiz részben

vagy szakaszban mutatja be és gondos kezekkel állítja össze azokat az ismereteket, sziv és kedélyképző, majd az élet praktikumát tárgyzó olvasmányokat, melyek egy ily munkának szükségképen anyagát képezhetik.

S ha van — a kisebb mértékű tévedéseken kívül — némi hiánya, az csak azért tapasztalható, mert tökéletes, minden igényt kielégítő művet ezen a téren alig lehet, vagy nem is lehet előállítani és mert — egy két olvasmány kicserélése után — az egész könyvet nem szűkíteni, hanem inkább bővíteni kellene.

Épen azért nem tudnánk helyeselni, ha egy ilyen munkát tisztán pénzügyi szempontból, azért, mert egy-két ívvel többre ment a tervezetnél: irgalmatlanul megnyirbálni akarnánk s esetleg kihasítanánk az egyes szakaszokból olyan tárgyakat, melyek eltávolításával benső értékét szálítanánk le az egésznek s csonkává tennénk a nagy munkát egy és más részeiben.

Ha azért találunk az egész könyvben — nem kihagyandó, — hanem kihagyható részeket, — az nem a pénzügyi szempontok kedvéért, — de egyenesen azért történik, mert azok elhagyása az egész mű, vagy annak egyes részei értékét nem érintik; sőt sokszor még előnyére válik az összhangnak, ha azok elmaradnak.

Meg kell még jegyeznünk, hogy mikor a múltban épen ez egyházmegyéből reform. népiskolai olvasókönyvek szerkesztését sürgettük, — sokan — még a szaktényezők közül is, — úgy vélekedtek, hogy ilyen, felekezeti jelleget is feltűntető olvasókönyvek szerkesztése nem hozható zavartalan összhangba a modern paedagógia követelményeivel és az kivitelében nem ígér teljes sikert.

No hát most rátehetjük kezünket ez olvasókönyvre s azt mondhatjuk: ime itt van a teljes sikert ért református olvasókönyv, itt van paedagógiai tekintetben is, — a

zavartalan összhang; – mert ha ennek a munkának IX-ik (Vallás-egyház című) szakaszát valaki végig olvassa: egészen új világ tárul szemei elé s önkéntelenül is elgondolja, hogy ime egy – reform. valláserkölcsei tekintetben is – nélkülözhetlen könyv, melynek egy család asztaláról sem volna szabad hiányozni, és a mely, – e szakaszban feltűnő erős református jellege mellett is – minden okosan gondolkozó magyar ember által is csak haszonnal olvasható.

Igy kitérve e munka rövid jellemzésére általánosságban, most már – igazán a legrövidebben megjelölhetjük azon olvasmányokat, melyek minden nagyobb kár nélkül kihagyhatók. – Ilyenek:

A 8-ik olvasmány „Az idő eljár,” mert értelmileg fejletlenebb gyermekeknek is jó s így az alsóbb osztályok anyagához tartozik.

11-ik (levél) átteendő a függelékhez.

31-ik „Tarisznya – botocska.” – Tréfás vers, de zsöngébb gyermeki elmének való.

37-ik „Az árva.” – Tárgya ott van a IV-ik olvasókönyvben, tehát itt felesleges ismételni.

84-ik „A beteg király.” – 131-ik „Washinton.” – Idegen tárgyu dolgok, melyek nem tudják igazán megmozdítani a mi gyermekeink lelkét.

178-ik „Baku csodái.” – Iskolai szempontból tárgya lényegtelen, sőt egyáltalában szükségtelen, hogy a tűzimádókról oly behatóan beszéljünk egy iskolai olvasókönyvben.

180-ik „Az állatok értelme.” – Minden hátrány nélkül elhagyható. – A mi az állatok értelmét illeti, azt az egyes állatok ismertetésénél ugyis el lehet röviden mondani. A czél pedig t. i. az állatkinzás elhagyása, megutálása ugy is egy egész önálló olvasmányban (182) tárgyalatik később.

189-ik „A sirásó.” – Tompa verse a sirásó dögész nevű bogarakról. – A milyen szép a benne lefektetett

igazság, annyira nehéz annak a gyermeki ész előtt való tiszta feltüntetése, verstanilag pedig nem is elsőrendű. – Kihagyható.

Im ezek a kihagyható olvasmányok s erre vonatkozó véleményünk elfogadását ajánljuk. Mély tisztelettel, Krassón, 1905. szeptember hó 25. Sinka Lajos, Fábián István.

Sinka Lajos és Fábián István tanítóknak az egyházmegyei tanügyi bizottság által elfogadott és egyházmegyei közgyűlésünkhöz beterjesztett gondos és alapos munkálatát egyházmegyei közgyűlés is magáévá teszi és a főt. egyházkerületi közgyűlésre felterjeszteni határozza.

41. Egyetemes lelkészértekezlet, a mikolai kör indítványa alapján beható eszmecserét folytatott a lelkészképzés mikéntjéről s arra az eredményre jutott, hogy ma az állami iskolák rohamos szaporodásának idején a theologiai képzésnél a vallástanítók képzésére is kiváló gond fordítandó. Szorosan e kérdéshez tartozandónak ismerte el értekezlet a kántorképzést is, minélfogva melegen ajánlja figyelmébe egyet. lelkészértekezlet egyházmegyének, kerületnek s ez uton a zsinatnak a lelkészképzés, vallástanítás, kántorképzés fontos ügyeit, óhajtván, hogy az ifjak a kor követelményeinek megfelelő modorban taníttassanak.

Lelkészképzés, vallástanítás, és kántorképzés reformálását felölelő „memorandum“ kidolgozása végett Ferenczy Imre, Sinka Lajos és Soltész Elemér személyében bizottságot küld ki, kik munkálatukat esperes urhoz terjesszék, ki aztán a lelkészi körökkel közölni fogja oly időben, hogy a jövő egyetemes lelkészi értekezleten tárgyalható legyen.

Egyetemes lelkészértekezletnek a lelkészképzés, vallástanító és kántorképzés ügyében kifejezett óhajtását közgyűlés magáévá teszi.

42. Az egységes liturgia javaslatra vonatkozólag

következő megállapodásra jutott egyetemes lelkeszi értekezlet és következő felterjesztéssel él.

„Javaslatot értekezletünk általánosságban elfogadja, de nem törvénybe igtatva, hanem országos szabályrendeletképen látja jónak kötelezővé tétetni. A mi a részleteket illeti:

1. Első fejezet. Második szakasz. Hétköznapi istentiszteletnél végül (6. §. 5. p. és 7. §. 6. p.) nem „megáldás,” hanem e helyett „utófohász” teendő.

2. Kimondandó, hogy hétköznapi, gyülekezeti tag jelenléte nélkül (lelkész, tanító, gyermekek, harangozó ide nem számíttatván) istentisztelet nem tartható.

3. Második fejezet első szakaszában (9. §. 3. p.) „a szülék és keresztszülék fogadástétele,” — mint gyakorlatban kivihetetlen, — kihagyandó.

4. A 13. §. 1. pontja „fohász” minthogy az urvacsora osztás szertartása az előző rendes istentisztelettel szerves összefüggésben van — elhagyandó.

5. A 13. §. 2. pontjában jelzett beszéd „a szereztetési igék” felolvasásával nyitandó meg, mint szintén a 15. §. 2. pontjánál is.

6. A 13. §. 6. és 7. pontja — előbbi azért, mert a 8. pontban előíratik a gyülekezeti éneklés, utóbbi azért, mert „a jegyek megáldása” feltétlenül a pápista átváltoztatási processus reminiscentiája, a szereztetési igék pedig már előbb elmondottak — kihagyandó.

7. A 13. §. 9. pontja „lelkészek urvacsorája” minthogy a lelkészek is gyülekezeti tagok — kihagyandó.

8. A 15. §. címéből ez „és halálra készülők” kihagyandó, mert a kifejezés burkoltan a bármikor való urvacsoráztatás pápistás szokására utal.

9. A 15. §. 5. pontja „jegyek megáldása” mint a 13. §. 7. pontja — kihagyandó.

10. A második szakaszban a „felszentelés” szó minden vonatkozásában „felavatás”-sal helyettesítendő.

11. A 18. §. módosítandó így: „Konfirmálni kívánatos, hogy 14 éveseket, de legalább is 13 életévüket betöltött egyéneket szabad.

12. A konfirmáció idejéül Áldozó csütörtök napja jelölendő ki.

13. A temetési szertartásra nézve kimondandó, hogy minden temetés lelkész közbejöttével és imádságból, meg éneklésből álló szertartással végzendő; így a javaslat 24 §-ának a) és b) pontja elhagyandó, a c) pontba pedig a 4–5. szám közé igtatandó „vigasz és áldás.”

14. A 25. §-ban foglalt utasítás helyett azt kellene világosan kifejezésre juttatni, hogy a temetési szertartáson épen úgy a gyülekezet tagjait illeti az éneklés joga és kötelessége, mint a templomi istentisztelet alkalmával. Az e célra pénzért szolgáló gyermekek énekeltetése pedig teljességgel számüzendő. Más kérdés, hogy a közönség csak a háznál és temetőben, vagy az uton is énekeljen-e?

15. A 27. §. mint felesleges — kihagyandó.

16. A függelékben 40 §. így változtatandó: „Az egyházi előljárók u. m. fő-és algonodnokok, presbyterek, továbbá a presbyterium által alkalmazott hivatalnokok, szolgák felesketése a presbytérium előtt megy végbe, intelem és áldás kívánás kíséretében.”

Az egységes liturgiai javaslatra vonatkozó véleményt közgyűlés elfogadja s a főt. kerületi gyűlésre felterjeszteni határozza.

43. A mikolai kör javaslatához képest kéri kimondatni egyetemes lelkészi értekezlet, hogy a beszolgáló lelkészek fuvardiját nem az özvegy, hanem az özvegy terhére az illető egyház gondnoka fizesse ki.

Egyházmegyénk közgyűlése javaslatot határozati erőre emeli.

44. Egyházmegyénk tavaszi közgyűlésének 16. szám alatt kelt megbízásából folyólag egyetemes lelkészi értekezlet azon indítványt terjeszti be, hogy a lelkészek által eddig élvezett államsegélynek egyharmada tőkésítették 10 évig, további cél meghatározása nélkül „államsegély-alap” czimen.

Egyházmegyénk indítványt elfogadja és ily értelemben határoz.

45. Egyetemes lelkészi értekezlet Soltész Elemér által felvetett azon kérdésre, hogy „ha más vallásu egyén egyházunknak adót fizet, minő jogokat gyakorolhat?” kimondatni kívánja, hogy a más vallásuak által felajánlott egyházi adó, mint ajándék, köszönettel veendő, de rendes adózásnak nem tekinthető s mint ilyen jogokat sem vonhat maga után.

Közgyűlés a törvényes alapon nyugvó javaslatot elfogadja, határozati erőre emeli.

46. Sajnálattal veszi tudomásul lelkészi egyetemes értekezlet, hogy az új énekeskönyv ügye zátonyra jutott s azon óhajának ad kifejezést, hogy válogattassanak ki az új énekes könyvből a szép alkalmi énekek és a régi énekeskönyvekhez csatolva bocsájtassanak használatba. Kéri az egyházmegye ily értelmű határozatát.

Közgyűlésünk a lelkészértekezlet óhaját megvalósítás céljából az egyházkerületi közgyűlésre tisztelettel felterjeszti.

47. Néh. Varga Antal rozsályi volt helyettes lelkésztanító özvegye azon kérelemmel járul egyházmegyei közgyűlés elé, hagyja még őt egy félévig vagyis 1906. ápr. 24-ig a rozsályi lelkésztanítói fizetés élvezetében, még pedig úgy, hogy a tanítói szolgálat ellátása az egyház terhe és kötelessége legyen.

Egyházmegyei közgyűlés kegyeletből meg-

hagyja néhai Varga Antal helyettes lelkész özvegyét a rozsályi lelkésztanítói fizetésnek élveztében 1906. ápr. 24-ig, úgy azonban, hogy a tanítói tiszt ellátásáról, illetve helyettes tanítóról az egyházi előjárósággal együttesen az özvegy gondoskodni köteles, valamint annak fizetése is őt fogja terhelni.

48. Mult gyűlésünk 32-ik száma szerint az időszaki tanács póttagjául Torday Imre is elválasztatott.

Minthogy az időszaki tanács tagja csak tanácsbíró lehet, azért e választás érvénytelennek mondatik ki s időszaki tanácsba póttagul Tóth Mór választatik meg.

49. Elrendelt szavazat be nem küldéséért Mikola és Kispéleske, (tanácsbíróra) Tisztaberek (zsinati képviselőre) 4–4 korona birságot tartoznának befizetni, azonban mulasztásaikat utólag indokolják és a birság alul felmentést kérnek.

Mikola és Tisztabereket indokai alapján felmenti a birság alul egyházmegyei gyűlés, Kispéleskét pedig csak akkor, ha szavazata beküldését igazoló postai elismervényt postakönyvből lemásolva az esperesi hivatalhoz betérjeszti.

50. A tárgysorozat kimerítettvén

esperes ur a gyűlés alkotó tagjainak kitartó érdeklődését megköszöni s a közgyűlést bezárja.

Közigazgatási bírósági ügyek.

Bíróság következőleg alakult:

Elnökök: Széll György, Helmeczy József.

Szavazó bírák: Balogh István, Soltész János, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, Dr. Dezső Kálmán.

Előadó és jegyző: Torday Imre.

51. Az 1905. évi április 27—28-án Nagybányán tartott rendes közgyűlés közigazgatási bíróságának 65. sz. ítéletével Király Gyula volt mikolai jelenleg medvési lelkész és Hadadi László volt mikolai, jelenleg öcsödi tanítónak a mikolai egyház ellen támasztott követeléseik valódiságának megvizsgálására kiküldött bizottság a helyszínen megtartott vizsgálatról felvett jegyzőkönyvet beterjeszti, melynek alapján a tárgyi tényálladék tüzetes ismertetése, és a vizsgálati jkönyv felolvasása után a közigazgatási bíróság a következő

ítéletet hozta:

Hadadi László mikolai volt tanító 619 korona fizetéshátralékának behajtása iránt benyújtott kérelmével elutasítatik s követelése 443 K 02 fillérben állapittatik meg, mely összegből két rendbeli nyugtája szerint 442 K 79 fillért fel is vevén, tulajdonképpeni követelése 23 fillér volna.

Ugy de Hadadi László, mint a tárgyaláson beigazolást nyert, többekre nézve a díjlevéltől eltérőleg a törvényesnél magasabb összegben mutatta ki a hátralékot, mások bár munkaképtelen

vagy éppen kegydíjas öregek adófizetőképén szerepelnek a hátralékos kimutatásban, sőt vannak olyanok is, kik az adófizető könyveikben vezetett nyugtáikkal igazolják, miszerint a Hadadi László által kimutatott adót nevezett tanítónak kifizették.

Az ez alapon törlés alá eső, és a mikolai egyház pénztárán jogtalanul bevett összeg 42 K 24 fillér buza ára, 4 K 40 fillér faára, összesen 46 K 64 fillér, melyet Hadadi László mikolai tanító jogtalanul vett fel, miért is nevezett tanító ezen összegnek a mikolai egyház pénztárába jelen ítélet jogerőre emelkedése után 15 nap alatt leendő visszafizetésére közigazgatási végrehajtás terhe alatt köteleztetik.

Jelen ítélet a rendelkező rész és tényleírásban leli indokolását.

52. Király Gyula volt mikolai jelenleg medvési lelkész belhivatalnoki fizetés hátralékának kiutalása iránt benyújtott kérelmével elutasított, és 83 korona 36 fillér összegnek jelen ítélet jogerőre emelkedése után a mikolai egyház pénztárába 15 nap alatt leendő visszafizetésére közigazgatási végrehajtás terhe alatt köteleztetik.

Mert: Király Gyulának a beterjesztett kimutatás szerint fizetэшátraléka nincs, minthogy az részére ki lett fizetve s a kifizetést a mikolai egyház előljárósága és az urbéres közönség Király Gyula szabályszerű nyugtájával igazolja.

Sőt a Király Gyula által vezetett jkönyvből és a birtokba levő nyugtákkal beigazoltatott azon körülmény, hogy a főtiszteletű egyházkerület 1903. évi 47. sz. határozatával kifizetni rendelt és az egyház által tényleg Király Gyula lelkész nyugtájára ki is fizetett 1893. évtől 1900. év végeig esedékes lelkészfizetés hátralék nem 395 frt 51 kr., mint azt lelkész tévesen összegezte és tényleg fel is vette, hanem

helyes összeadással 353 frt 83 kr., minélfogva nyilvánvaló, hogy lelkész a maga javára helytelen összeadással 41 frt 68 kr. hasznot csinált s ugyanannyival az egyház pénztárát megkárosította, vagyis jogtalanul többet vett fel, s ezen összeg, illetve 83 korona 36 fillér visszatérítésére kötelezni kellett.

53. Király Gyula volt mikolai, jelenleg medvési lelkész és Szabó Bertalan között fenforgó beruházási költségek és kárpótlási összeg megállapítása tárgyában közigazgatási bíróság következőleg alakult meg:

Elnökök: Széll György esperes és Helmeczy József világi tanácsbíró.

Szavazó bírák: Balogh István, Soltész János, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, dr. Dezső Kálmán.

Előadó és jegyző: Torday Imre.

Felek idézve voltak, Szabó Bertalan jelen van. Király Gyula nem jelent meg személyesen, hanem Jeney Endre megbízott ügyvédje jelent meg képviselőjében. Jelen van Bogdány Lőrincz a mikolai egyház képviselője is.

Előadó a beadványok alapján az ügyet részletesen ismerteti. Kiküldöttek által felvett jegyzőkönyv felolvastatik. Majd felek nyilatkoznak. Király Gyula képviselője a kiküldöttek értékelését el nem fogadja, megbízottja követeléseit minden pontjában fentartja, kéri annak megítélését. Mikolai képviselő kijelenti, hogy Király Gyula volt lelkész Mikolában se kertbe, se tagba semmit nem ültetett, a mi ültetvény van, azokat Bartha Mór plántálta. Szabó Bertalan elődje Király Gyula követeléseit szertelennek és törvénytelennek tartja legnagyobb részben. A bíróság ítélezését nyugodtan várja.

Felek meghallgatása után a nagybányai egyházmegye közigazgatási bírósága 1905. szeptember 29-dikén Szinerváralján tartott ülésében Király Gyula volt mikolai, jelenleg

medvési és Szabó Bertalan mikolai lelkész között fennálló beruházási költségek megoldása és kárpótlási összeg megállapítása tárgyában következőleg

ítélt:

Király Gyula kárpótlási követelése

I., beruházás czimén 24 korona 50 fillérben,

II., földhasználatból származó követelése 66 korona 67 fillérben megállapittatik, s ezen összegeknek 15 nap alatt leendő megfizetésére Szabó Bertalan utód mikolai lelkész köteleztetik.

Az esperesi kiküldöttek nap- és fuvardija 14 koronában állapittatik meg, melynek az egyházmegyei közpénztárba 15 nap alatt megfizetésére mindkét fél egyetemlegesen köteleztetik.

Egyuttal kimondatik, hogy a beruházás czimen megállapított 24 korona 50 fillér felebbezésre való tekintet nélkül végrehajtható, mert egyházmegyénk „beruházási szabályzata“ szerint egyházmegyei közigazgatási bíróságunk végérvényesen dönt.

Indokok:

I. Kárpótlás fejében meg kellett állapítani a becsü jegyzőkönyv alapján:

a 75 holdas nagy tag $\frac{1}{3}$ része körül lévő 4 éves ákáczfák értékét, a tényleges állapotnak megfelelőleg, becsü alapján 10 K-ban,

a kis tagba vetett lóhere mag értékét 9 K-ban,

a temető körül ültetett és még megmaradt ákácizok értékét 3 K-ban,

a kenderesre felhasznált másod-
éves trágyázás fuvarját 2 K 50 f-ben

összesen 24 K 50 f-ben

II. Földhasználat iránti kárpótlás czimen megállapítandó volt 66 K 67 fillér, mert követelő lelkész az egyházi évnek csak $\frac{8}{12}$ -ed részét töltötte el Mikolában, míg $\frac{4}{12}$ rész évszak beszolgáló lelkész által láttatott el s ezt az egyház fizette.

A többi követelésével el kellett utasítani követelő lelkészt azon indokból, mert a beruházást nem ő tette s azt meg se váltotta s ez okból követelése alaptalannak bizonyult.

A belsőséget képező berendezés, a temető hasznából felszámított kárpótlási követeléseivel annyival inkább el kellett utasítani, mert annak használata és jövedelme egyházi szabályaink értelmében a jelenlegi lelkészt illeti.

A költségeket, miután a bizottság kiküldetésére ok lett szolgáltatva, megállapítani és annak megfizetésére feleket egyetemlegesen kötelezni kellett.

Ítélet felek előtt kihirdettvén, Szabó Bertalan megnyugvását jelentette ki, Király Gyula képviselője az ítéletnek írásban való kiadását kérelmezte.

54. Az amaczi egyház földhaszonbérleti ügyében a kiküldött vizsgáló bizottság véleményes jelentését beterjeszti.

A bíróság következőleg alakult meg:

Elnökök: Széll György esperes és Tóth Mór tanácsbíró.

Szavazó bírák: Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek.

Előadó és jegyző: Szilágyi Tihamér.

Ítélet:

A közigazgatási bíróság az egyházmegye közigazgatási bíróságának 52/904. sz. alatt hozott végzését és az egyházkerületi közigazgatási bíró-

ság 421/904. sz. alatt hozott ítéletét hatályon kívül helyezi s az amaczi egyház által 1904. évi márczius hó 6-án megtartott azon árverést, melyen az egyház tulajdonát képező 36 hold tagos birtok az árveréstől számított 4 év tartamára évenkénti 526 korona haszonbéri összegért Balogh Gézának adatott haszonbérbe, — az egyház előljárósága által Balogh Gézával kötött s a folyó évi szeptember hó 10-én felvett jegyzőkönyvben foglalt egyességgel együtt jóváhagyja.

Indokok:

Balogh Géza ujtó fél által állított ama körülmény, hogy az egyházmegyei közigazgatási bíróság 52/904. sz. végzése és az egyházkerületi közigazgatósági bíróság 421/904. sz. ítélete vele közölve nem lett, a megejtett vizsgálat során beigazolást nyert.

Minthogy pedig e körülmény oly új bizonyítékot képez, melyet ujtó fél az alapperben nem használhatott, minthogy továbbá ezen új bizonyíték az alapperben hozott határozatok megváltoztatására alkalmasnak és elegendőnek találtatott, — az egyház által a szabályszerűen megtartott árverést az alapperben hozott határozatok hatályon kívül helyezésével az egyházi törvények 359. §-a alapján annál is inkább jóváhagyni kellett, mert az egyház és Balogh Géza által az árverésen kötött kétoldalu jogügylet egyoldalulag fel nem bontható és mert az árverés az egyház presbyteriuma által megerősített, további megerősítést pedig nem igényel.

55. Bíróság következőleg alakult:

Elnökök: Széll György, Helmeczy József.

Szavazó bírák: Balogh István, Soltész János, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, dr. Dezső Kálmán.

Előadó és jegyző: Torday Imre.

Felek idézve voltak, megjelentek. Az ügy teljes megismertetése, felek meghallgatása után

a nagybányai ev.ref. egyházmegye közigazgatási bírósága 1905. szeptember 29-én Szinérváralján tartott gyűlésében Kádas Ferencz adorjáni lakosnak mint volt magtár gondnoknak kezelése ellen Daróczy Gyula és Tóth Gáspár által emelt panasz tárgyában a bemutatott okmányok, a vizsgáló bizottság jelentése s a tanuvallomások alapján, következőleg

ítélt:

Kádas Ferencz az adorjáni egyháztanács által terhére előírt 4 és $\frac{1}{4}$ véka termény értékének megfizetése alól felmentetik, s miután az eljárás folyamán kitünt, hogy Kádas Ferencz presbyteri állásából is rövid uton szabálytalanul elmozdított, és helye Hudácska Emil által választás útján be is töltetett, az eképp eszközölt presbyterválasztás megsemmisítetik, és Kádas Ferencz gondnoki és presbyteri állásába visszahelyeztetik.

A bizottság költsége 24 koronában állapittatik meg s annak 15 nap alatt megfizetésére az eljárásra okot szolgáltató adorjáni egyház előljárósága végrehajtás terhe alatt köteleztetik.

Indokok:

A törvényesen megválasztott presbyter csakis fegyelmi uton mozdítható el állásától, jelen esetben pedig az előírt törvényes eljárás teljesen mellőztetett.

Ugy a bizottság jelentéséből, mint a tanuk vallomásából beigazolást nyert azon körülmény, hogy ily eljárásra panaszos okot nem is szolgáltatott; a terhére előirt 4 és $\frac{1}{4}$ véka termény értékének megfizetése alól felmentendő volt, mivel a magtári 296 véka terménynek apadása teljesen indokolt.

Hudácska Emil megválasztatása minden jog-alapot nélkülözvén, hatályon kívül helyezendő volt.

A költségek az egyház előjárósága ellen voltak megállapítandók, mert az eljárásra szabálytalan intézkedései által feltétlenül okot szolgáltatott.

56. Egyházmegyei közigazgatási bíróságunk Bagoly Albert és a józsefházai egyház közt fenforgó kölcsönös követelések elbirálhatása czéljából 1905. április 28-dikán tartott ülésének 60, 61 és 62 számú végzéseivel vizsgáló küldöttséget nevezett ki, mely küldöttség a vizsgálati jegyzőkönyvet, jelentéssel együtt jelen ülésre beterjesztette.

Végzés:

Minthogy felek kiegyeztek és kölcsönösen visszavonták panaszaikat: közigazgatási bíróság az ügyet beszünteti.

Fegyelmi ügy.

57. Kőrössy Ferencz sárközi lelkész ellen Lőrinczi Károly, Lőrinczi Bénéjamin, Angi Lajos és társaik panaszára folyamatba tett fegyelmi ügyben bíróság következőleg alakult meg:

Elnökök: Széll György esperes és Helmeczy József legidősebb világi tanácsbíró.

Szavazó bírák: Balogh István, Soltész János, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, dr. Dezső Kálmán.

Előadó: dr. Dezső Kálmán.

Ügyész: dr. Harcsár Géza.

Jegyző: Magoss Ferencz.

Felek szabályszerűen idézve voltak s megjelentek.

Bíróság a tárgyalást elrendelvén, előadó az ügyet következőkben ismerteti. Sárközről Lőrinczi Károly és társai 1904. évi szeptember havában panaszt terjesztettek be az esperesi hivatalhoz s ebben lelkészöket Kőrössy Ferenczet azzal vádolják, hogy erkölcstelen életet él, a papi lakot nem szégyenli nappal is bordélyházzá alacsonyítani, korcsmáról-korcsmára jár, magát ott muzsikáltatja, még templomi tisztét is sok esetben részegen végzi. Eme vádakát Lőrinczi Bénéjamin és társai megismételik 1905. április 2-dikán kelt vádlevelökben és megtoldják azzal, hogy Kőrössy Ferencz a szakácsnéjával tyuklopásban elegyedett. Angi Lajos és vele számos hivek 1905. jun. 11-dikéről irt vádbeadványukban amiatt tesznek panaszt, hogy lelkészök pünköszt első napján szennyes ingben, félittas állapotban ment a templomba, részegsége miatt az urvacsorát kiosztani nem volt képes. Kőrössy Ferencz lelkész nemcsak magát teszi e büntetésre

méltó magaviseletével guny tárgyává, hanem saját hitfeleit is a nagyobb részt más vallásuak által lakott községben. Vizsgálat a vádakat a tyuklopásban való részességen kívül tanuvallomásokkal beigazoltnak találta.

Felek szólásra hivatván fel, panaszlók kijelentik, hogy panaszukat fentartják s e tárgyaláson egyéb mondani valójuk nincs.

Panaszlott a vádak valódiságát tagadja, csupán azt ismeri be, hogy pünkösztben az urvacsorát csakugyan nem osztotta ki, nem azért, mintha részeg lett volna, hanem mert az előző napokban nála történt foglalás és a hivek egy részének a templomból való kivonulása miatt zaklatott kedélyállapotban volt. Kihallgatott tanuk hitelességét kétségbe vonja.

Ügyész véleményének meghallgatása után egyházmegyénk fegyelmi bírósága Kőrössy Ferencz sárközi lelkész ellen Lőrinczi Károly és társai panaszára indított fegyelmi ügyben 1905. szeptember 29-dikén Szinérváralján tartott rendes fegyelmi bírósági ülésben következő

ítéletet

hozta: Kőrössy Ferencz sárközi ev. ref. lelkész panaszlottat az egyházi törvény 301. §-ának 3., 7., 10. pontjában meghatározott fegyelmi vétségben vétkesnek nyilvánítja, s azért a hivatolt törvény 303. §. d) pontja alapján a sárközi egyház lelkészi állásától minden javadalom nélkül, nyugdíj igényének megszüntetése mellett való elmozdításra itéli, egyszersmint panaszlottat a 384. §. alapján a vizsgálattal felmerült 34 korona 09 fillér eljárási költségnek 15 nap alatt az esperesi hivatalhoz végrehajtás terhével való megfizetésében elmarasztalja.

Indokok:

Panaszlott lelkész tagadásával szemben a kihallgatott tanuk részben egybehangzó, részben egymást kiegészítő vallomásával bizonyítva van:

1) hogy panaszlott folyó évi pünköszt első napján az urvacsorát ittas állapota miatt a hiveknek ki nem szolgáltatta;

2) hogy több ízben, fényes nappal ittas állapotban, sáros ruházatban az utcán járt, hogy a községben levő korcsmákban több ízben zene mellett, hozzá nem illő társaságban reggelig mulatott, e közben lerészegedett, továbbá hogy egy ilyen mulatás alkalmával a zenélő cigányok panaszlottat azért, mert a zenélési díjat ki nem fizette, tetteleg is bántalmazták;

3) hogy egy ízben a papi lakáson egy idegen nővel a közerkölcsiséget s a lelkészi állás méltóságát és tisztességét sértő módon borozva, mások szemeláttára mulatott és szeretkezett.

A panaszlottnak eme cselekményei az idézett törvényszakaszból ütköző fegyelmi vétség tényálladékat megállapítván: abban őt bűnösnek kellett nyilvánítani.

A büntetés kiszabásánál súlyosító körülmény gyanánt mérlegelte bíróság a panasz tárgyává tett esetek halmazát, súlyosságát, s arra való tekintettel, hogy az elkövetett cselekmények alkalmasak arra, hogy a papi állás tekintélye lealacsonyítsák, s hogy a hivekben az egyházi ügyek iránti buzgóság vallásosság csökkentessék, hogy a más hitfelekezethez tartozók a hiveket gunynyal illessék s hogy ezek miatt a panaszlottnak jelenlegi állásán való

meghagyása tarthatatlanná vált: ugyanezért figyelemmel arra, hogy ezzel szemben enyhítő körülmények, panaszlott büntetlen előéletén kívül, fenn nem forognak: a fent megjelölt büntetéssel kellett sújtani.

Ítélet felek előtt előszóval kihirdettetvén, panaszlók megnyugvással vették, panaszlott felebezést jelentett be, de ezt még ülés alatt visszavonta s így az ítéletet elfogadta és belenyugvását kijelentette.

Függelék.

Az 1—4, 6, 8—13, 16, 18, 19, 22—29, 32—50, 57 számokat jegyezte Magoss Ferencz.

Az 5, 7, 14, 20, 30, 51—53, 55 számokat Torday Imre.

A 15, 17, 20, 31, 54, 56 számokat Szilágyi Tihamér.

Jegyzőkönyv felolvasás után hitelesített.

Szatmár, 1905. október 4.

Magoss Ferencz
egyh. főjegyző.

Helmeczy József
Soltész János
Szeőke Sándor

Betűsoros tárgymutató.

A.

Aljegyzőségre (egyházi) szavazás rendeltetik. 6.

Államsegély (lelkészi) $\frac{1}{3}$ -a tőkésitendő. 44.

Államsegélyre (rendkívüli) ajánlás. 29.

Amaczi földbérlet megerősítettik. 54.

B.

Bagoly A. féle ügyek beszüntetése. 56.

Barkász Albert segédlelkész tartásra engedélyt nyer. 22.

Bencsik István halála felett több egyházmegye részvéte. 10.

Berend parókhíalis telkének eladása fölterjesztetik. 20.

Beszolgáló lelkészek fuvardiját gondnok fizesse az özvegy járulékából. 40.

Bírság alul feloldott egyházak. 49.

E.

Egyházmegyénk részvéte több egyházmegye jeleseinek elhunytá felett.

Egyetemes lelkészi értekezlet felterjesztése a lelkész és kántorképzés ügyében elfogadtatik. 41.

Egységes liturgia ügyében javaslat. 42.

Énekes könyv ügyében javaslat. 46.

Esperesi jelentés az egyházak anyagi és valláserkölcsei állapotáról 11.

Esperesi jelentésből folyó intézkedések. 12.
Esperesi jelentés az időközi változásokról. 13.

F.

Felsőbányai jelentő iv kiigazítása, lelkeszi fizetés
kiegészítés ajánlása iránt felterjesztés. 16.
Főjegyzővé (lelkeszi) Magoss Ferencz választatik. 5.

G.

Gyűlés megnyitása. 1.
Gyűlés bezárása. 50.
Gyűlési tagok igazolása. 3.

H.

Hadadi László volt mikolai tanító fizetés hátralék ügyében
ítélet. 51.
Hitelesítő küldöttség választása. 4.

J.

Józsefházai egyház pénzeivel, követeléseivel Helmeczy
József tanácsbíró átszámol. 15.

K.

Kádas Ferencz adorjáni presbyter visszahelyeztetik. 55.
Király Gyula volt mikolai lelkész fizetés hátraléka
ügyében ítélet. 52.
Király Gyula beruházási és utódlási ügyében ítélet. 53.
Kőrössy Ferencz sárközi lelkész állásától elmozdít-
tatik. 57.
Közalapkezelő jelentése tudomásul szolgál. 24.

Közalapi segélyre ajánlás. 27.

Krassói egyház magtárja életbeléptetését elhalasztja. 23.

L.

Lázárii egyház birtokvétele megerősítés végett felterjesztetik. 17.

Lithográph eladandó. 37.

M.

Magosliget erdejét árverésen eladhatja. 36.

Magosliget magtári alapszabálya megerősítetik. 21.

Más vallásuak egyházi adója ajándéknak tekintendő. 45.

N.

Nagy Elek tanácsbíróvá választatik. 7.

Nagykolcs kölcsönt vehet. 39.

Nagykolcs a tanítói terményfizetést beszüntetheti. 30.

Népiskolai olvasókönyv (V—VI. oszt.) bírálata felterjesztetik. 40.

O.

Ombod rendkívüli egyházi adót vethet ki. 19.

Pálfalva felekezeti iskolája fentarthatása végett állandó segélyezésre ajánltatik. 18.

R.

Ref. segélyegylethez ajánlás. 28.

S.

Szatmárhegyi egyház kántorfizetés ügyében polgári bírósághoz fordulhat. 31.

Szatmári egyházmegye Kiss Bertalant felmentő ítélete irattárba megy. 14.

Szatmári ev. ref. tanítónőképző szabályzata tudomásul szolgál. 38.

Szavazatok megsemmisítése. 8.

T.

Tisztaberek lelkészi állását 1907. április 24-ig felügyelő lelkészszel töltheti be. 32.

Tisztaberek díjlevél módosítástól eláll. 33.

Tisztaberek zavaros pénzügyeinek rendezése. 34.

Tóth Már időszaki tanácsba póttagul választatik. 48.

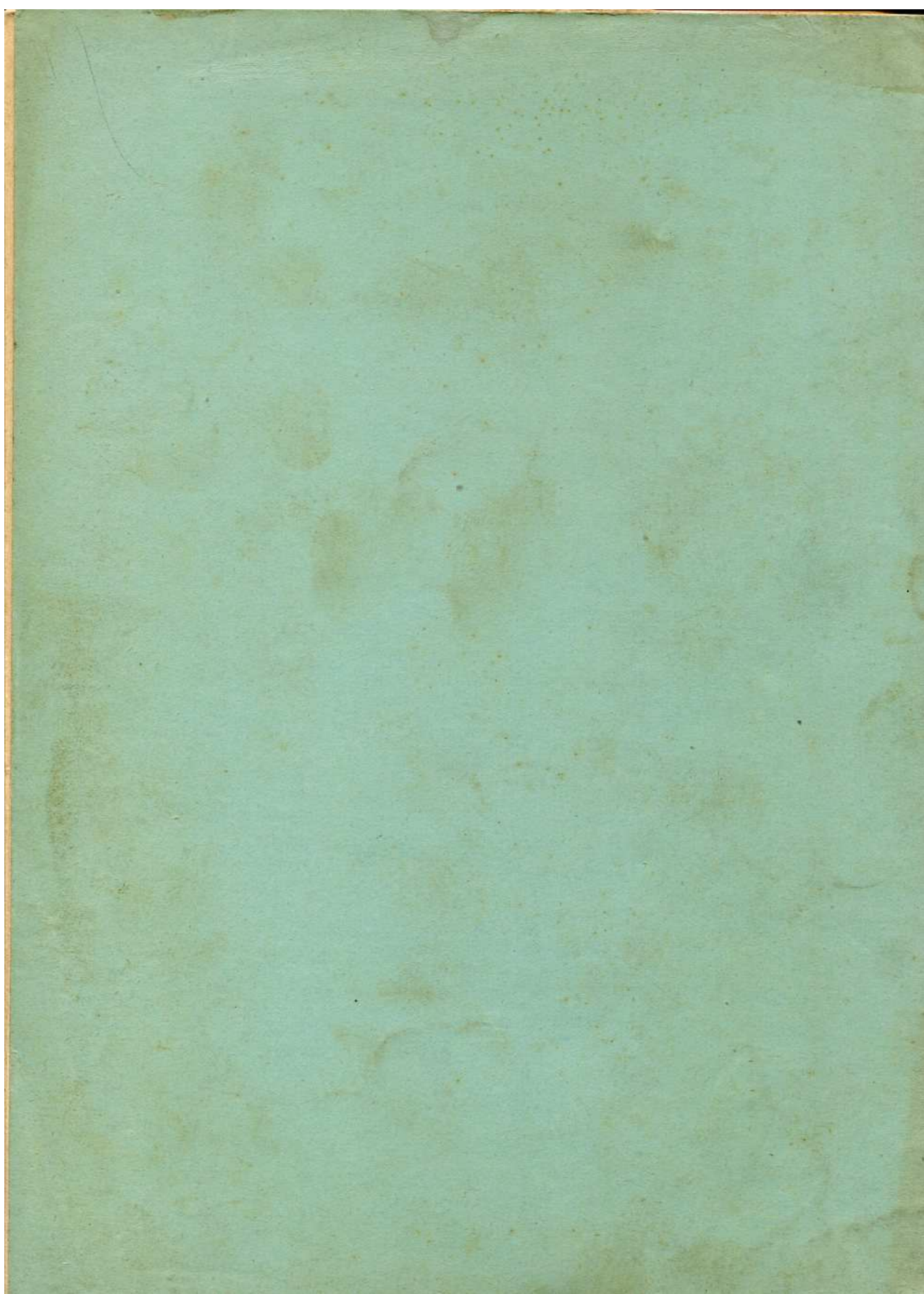
U.

Udvari közalap átalány iránt beadott kérvénye visszatétetik. 25.

Uszikai lelkész és előjáróság lelkiismeretes munkálkodásra intetik. 35.

V.

Varga Antal elhunyt helyettes lelkész-tanító özvegyének egy félévi fizetést engedélyez egyházmegyei közgyűlés. 47.

ESPERESI JELENTÉS

A NAGYBÁNYAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1904. ÉVI

VALLÁSERKÖLCSI S ANYAGI
ÁLLAPOTÁRÓL.

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés !

Esperesi jelentésemet midőn az egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján összeállítva szerencsém volna betérjeszteni: megemlítendőnek tartom, hogy egyházaink látogatását 4 irányban végeztük volt. Én magam, a kiválóbb és veszélyeztetettebb pontokon, elnöktársam Óméltóságával (2 egyházban) és Magoss Ferenczczel, majd Csaba Adorján tanácsbíró (4 egyházban) és Nagy Lajossal. Mig más irányban Balog István t.-bíró Joó Kálmánnal, Sátor Dávid t.-bíró Magoss Ferenczczel s Szabó József t.-bíró Ferenczy Imrével — kikhez négy egyházban működő társul csatlakozott Helmeczy József — s két egyházban Tóth Móricz tanácsbíró.

Az előző évekhez viszonyítva, egyházaink helyzete — nagy általánosságban véve, — semmi rendkívülit nem mutat. Igaz, láttunk nem egy bajt s nem egy sajnálatos állapotot találtunk; de volt részünk sokkal több felemelő és megnyugtatóban. Egyébként beszéljenek a beérkezett és csoportosított számadások.

I. Vallásos erkölcsi élet.

A templomlátogatás 42 anyaegyház közül 33-ban buzgó, 9-ben pedig rendes. Vasárnap délelőtt mindenütt egyházi beszéddel összekapcsolt az istentisztelet. Vasárnap délután 2 egyházban kátémagyarázat, 18-ban káté- és bibliamagyarázat, 16-ban bibliamagyarázat, 2-ben (Udvari és S.-Ujlak) bibliamagyarázat és néha könyörgés, mig 4-ben (Rozsály, Medgyes, Batiz, Magosliget) pusztán könyörgés. Hétköznapi reggel: mindennap 22 egyházban, hetente 3-szor 14-ben, hetente 2-szer 2-ben, hetente 1-szer 1-ben. Soha egy reggelen sem: Rozsály, Tisztaberek, Szatmárhegy (!). Hétköznapi délután: mindennap 3 egyházban, hetente 3-szor 2-ben, hetente 2-szer 1-ben, hetente 1-szer 36-ban.

Bűnbánati héten délelőtt-délután mindennap van istentisztelet 21 egyházban.

6 leányegyházunkban a templomlátogatás : buzgó 4-ben, rendes 1-ben. Vasárnap d. e. 5-ben istentisztelet egyházi beszéd kapcsán, a 6-ikban, — Erdőszádán -- évente 4-szer van urvacsoraosztással egyetemben istentisztelet. Vasárnap d. u. 2 egyházban rendes istentisztelet, 3-ban könyörgés. Hétköznapi reggel: mindennap 1 egyházban, hetente 3-szor 3-ban, hetente 2-szer 1-ben. Délután hetente 1-szer 4 egyházban.

Hétköznapi bibliamagyarázat télen, hetente 2-szer Kakszentmárton.

A konfirmáció rendszeren Áldozócsütörtökön van; kivétel: Homok és Sárköz. Előkészít rája: 27 egyházban a lelkész, tanítóval együtt a lelkész 9-ben, a tanító 6-ban. Konfirmáltak: 12 egyházban a 12 évesek, 18-ban a 12 évet betöltöttek s csak 8 egyházban az ismétlőiskolakötelesek. (4 egyházból nincs jelentés.)

Az urvacsorával élők száma : 24 — 36 ezer. Beteget részesítenek urvacsorában: 1. csak urvacsora osztáskor 19 egyházban; 2. akármikor 23 egyházban.

Felekezetnélküliek, szektáriusok egyházmegyeinkben nincsenek. Az egyházi szertartásokat sehol sem mellőzik. Kivétel volt egy esketésnél Garbólcon.

A szegényekről egyházi uton alig van valami gondoskodás. Nagybányán, szegényházában az egyháznak 2 nő nyert lakást és egy szekér fát, 2 szegény ember pedig 24 — 24 korona segélyt kapott.

Tandij: 4 egyházban nincs. Tandijelengedésben 89 gyermek részesült és Felsőbányán 100 kor. erejéig. Könyvsegély: 101 kor. (4 egyház). Ruhasegély, ösztöndíj: 224 kor. (2 egyház.)

Vadház: 19. Visszás ház: 4.

Adakozás és hagyomány.

1. *Apa.* Az urasztalát borral Szentiványi Gyula látta el. Nagy Gyula 20 koronát, Varga Imre 10 koronát adományoztak a kathedra diszítésére.

2. *Apahegy.* Az urasztalát kenyérrel id. Czompa Józsefné, borral Székely Gábor látta el. Urasztalához Bodnár Béláné egy terítőt adott 9 kor. értékben.

3. *Adorján.* Az urasztalára kenyeret adott idős Fazekas Pálné, Angi Zsigmondné, Angi Dánielné, Tóth Lajosné, Barta Sándorné, Daróczy Gyuláné egy-egy ízben; bort adott: Kovács János és Fazekas Mária egy-egy ízben. Két bál jövedelme 118 kor. 22 fill. Tóth Gáspár büntetéspénzből 3 koronát. A templomjavításra Péchy István ur s.-ujlaki lakos 20 koronát, Lakatos György r. k. adorjáni lakos 2 koronát adott. Ezen kívül a hivek templomjavításra ajánlottak és befizettek 269 koronát.

4. *Aranyosmedgyes.* Marosán Kornél gör. kath. v. áll. isk. igazgató orgona alapra ujjalag 11 kor. Ugyanarra Boros Zoltán és Böszörményi Zsigmond együtt 10 kor., iparos ifjuság báljövödelme 95 kor.; Barazsu Józsefné 4 kor.; Reményi Elemér 3 kor.; Huszti János bíró 5 kor.

5. *Görbed.* Székely György az iskolaépítéshez 150 vályogot ajándékozott 1 kor. 8 fill. értékben.

6. *Avasujváros.* Koncz Imre 13 kor. Pünkösti bál jövedelme 105 kor. Ébert Lajos adománya iskolás gyermekek jutalmazására 4 kor. Kihágási birság 5 kor. Tóth Mihályné 10 kor. Lúdróczy Pál és neje 50 kor. Nyáguly Mihály az urasztalát borral látta el egy alkalommal.

7. *Avasvámfalu.* Kőszegremetéről karácsonykor Dohy János ifj. és husvétkor Dohy Gábor adtak 7–7 liter bort az urasztalához.

8. *Batiz.* Az urasztalát egész éven borral Fényes Péter, kenyérrel Fényes Elekné látják el.

9. *Egri.* A dalárda báljövödelemből adott 18 kor. 80 fillért. Az urasztalához egész évben özv. Szerdahelyi Ferenczné adott kenyeret, Sepsy Miklós földbirtokos egy ízben kenyeret adott.

10. *Felsőbánya.* Háder Ferencz r. kath. v. városi pénztárnok 126 koronát.

11. *Hirip.* Medgyesy Lajosné adományozott 2 koronát. Perselypénz begyűlt 23 kor. 57 fill.

12. *Homok.* Tek. Gődény Imréné szül. Boross Juliánna urnő kenyeret, nagys. Kovács Jenőné szül. Domahidy Hedvig őnagysága bort adományozott az urasztalára. Tek. Kovács Miklósné szül. Streicher Berta urnő egy arannyal befuttatott ezüst kelyhet. Gődény Mariska urleány pedig egy szép női munkával diszített abroszt ajándékozott az urasztalára.

13. *Kishodos.* Ifj. Kelemen Ignác és neje Kiss Berta az urasztalát egész éven át kenyérrel látták el.

14. *Kiskoles.* Győri Ferenczné szül. Péter Rozália kenyérrel, Csomai András és Nagy István egész éven borral látták el az urasztalát.

15. *Dobrácsapáti.* Igaz Jánosné szül. Győri Etelka kenyérrel látja el az urasztalát.

16. *Kispalád.* Az új templom építésre Barla Károly kölcsesi körjegyző 10 koronát, Taraczközy László Amerikában levő egyháztag 20 koronát adományoztak. Urasztalára kenyeret a lelkész, előjáróság és esetleg a jelentkező hivek süttetnek.

17. *Kispeleske.* Az urasztalát egész éven át a hivek látják el.

18. *Krassó.* Iskolai jutalomdíjakra adományoztak: Bartók Sándor 2 kor., Sinka Blanka és Peleskey Pál 2 kor., Papp Antal remetemezői körjegyző 3 kor., Cs. Mayer Sándor 6 kor., Krassó község ezredéves alapítványának kamatában 10 kor., Darvay J. egyházi alapítványkamata 8 kor., Sinka Lajos és Ferenczy Imre könyvek értékében 10 kor. Ez utóbbi egy csapos vitzartó edényt adott az új iskolának 30 kor. értékben. Az urasztalát borral egész évben néhai boldogemlékü Bartók Sándor látta el 24 kor. értékben. Kenyérrel pedig Domokos Mihály gondnok 12 kor. értékben. Toronyórára adományoztak: Sebestyén András 5 kor., Domokos Miklós 5 kor., Bozsó Dániel 5 kor., Gergely Zsigmond 2 koronát. Az ez évi kegyes adományok fősszege 124 kor.

19. *Lázári.* Templomjavításra többen, ugymint: Antal István 10, Balog Géza 3, Balog Géza fiáért Balog Józsefért 2, Balog Sándor 1, Bücs Imre 1, Bottyán József 1, Balog Zsigmond 1, Bagosi József 1, Csecskedi Károly 36, Csűry Elek 20, Csűry Gedeon 6, Csucs József 1, Csűry Zsigmondné 1, Csernyi József 2, Daróczy Endre 6, Daróczy Sándor 4, Dávid Gyula 2, Éliás Ignác 4, Farkas Sámuel 6, Fazekas István 1, Ferenczi András 2, Fodor Gáspár 3, Fodor János 1, Fülöp Lajos 3, Friedmann Pinkász 4, Gacsályi Lajos 2, Fazekas Károlyné 4, Gacsó Mihály 1, Gombos Andrásné 2, Gombos Ferencz 1, Hajdu Albert udvari lelkész 2, Halmi József 1, Halmi Lajos 2, Halmi Mihály — 60, Harsányi László 4, Ifju György 1, Kanizsay Jenő 50, ifj. Kanizsay Jenő 2, Kerekes József 4, Koós Menyhértné 10, Koroknay Károly 10, Lengyel István 10, Lép Antal 2, Mák Sándor (Amerikából) 10, Molnár Pál 1.10, id. Murvai Mihály 1, ifj. Murvai Mihály 1, Nagy Béla 100, Nagy Elek 25, ifj. Nagy Bálint 1, id. Nagy Bálint 1, Nagy Sándor 1, Óry Tamás 10, ifj. Pap Ferencz 2, id. Pap István 3, ifj. Pap István 2, Pap

Józsefné 2, Pap Sándor 2, Pap Károly 2, Petermann Sámuel —.40, Póti András 1, Szakács Erzsébet 2, Schott Henrikné 4, Somi Andrásné 1, Szikszó Józsefné 1.20, Szikszó László 1, Szikszó Mihály 1, Szilágyi Antal 1, J. Szücs Mihály 4, Tóth Károlyné 4, Ványi János 4, öz. Váry Antalné 2, Veres Endre 1, Veres Ferencz 1, Veres Dániel 1, Veres Gerzon 1, Veres Gyula 2, Veres István 2, ifj. Veres István 5, id. Veres József 1, ifj. Veres József 1, öz. Veres Lászlóné 1, Veres Pál —.60, Veres Juliánna 2, Veisz Károly 4, Zeke Gyula szatmári lakos 2, Zeke Vincze szatmári lakos 100 koronát; összesen 545 kor. 90 fillért adományoztak. Legifj. Veres József a templom elébe egy hidat készíttetett 40 kor. értékben. Kanizsai Jenő ur a templomot és tornyot megfestette 60 kor. értékben. Urvacsorai kenyeret és bort éven át egysesek adtak.

20. *Méhtelek.* Egyes egyháztagek neje felváltva adományoztak urasztalára kenyeret. A karácsonyi urvacsoraosztáskor Katona Zoltán tanító adományozott 6 liter bort.

21. *Mikola.* Az urasztalát egész éven át kenyérrel Kölcsény Antal ur, borral pedig Kállai Mihály látta el.

22. *Misztótfalu.* Az urvacsorához szükséges kenyeret Barta Józsefné, a bort pedig Szilvási Imre adományozták egész éven át. A toronyóra költségeire két bál jövedelme 227 kor. Egysesek adománya e célra: öz. Lévai Ferenczné, Simon Aurélné 10 kor., Técsy Lajos 4 kor.

23. *Nagybánya.* Kimutatás szerint az egyház pénztárába 1904-ben következő adományok folytak be: 1. Február 6-án tartott batyubál tiszta jövedelme 771 kor. 38 fill. 2. Néhai öz. Kapitány Károlyné hagyománya 200 kor. 3. Moldován Lászlóné és Molesány Adél az urasztalára Husvételra két szép csipketerítőt készítettek. 4. Ujfaluassy Miklós cs. és kir. kamarás remetemezei nagybirtokos, a néhai Ujfaluassy Miklós, egyházunk egykori főgondnoka által egyházunk javára 1856-ban felajánlott alapítvány — 50 drb arany — megváltásául egyházunk pénztárába befizetett 500 kor. 5. Egyházfentartási alapra adtak: Weber Józsefné, Nagy Kálmán, Boda Gyula, Dézsi Sándor 2—2 kor., együtt 8 kor. 6. Szegény gyermekek karácsonyi felruházására adakoztak: Stoll Béla, Nagybányai részvénytakarékpénztár 10—10 kor., Kiss Gáborné, dr. Miskolczy Sándorné 5—5 kor., öz. Szendy Antalné, Torday Imréné, Maár János (Fernezely) 4—4 kor., Moldován Lászlóné, Virágh Bálintné, Molesány Gáborné, Ináncsy Jenőné 3—3 kor., Dobi Ervinné, öz. dr. Kádár Lászlóné, K. Virág Lajosné, Szerencsy Józsefné, öz. Orosz Lajosné, Iblauer Jánosné, Bomersbach Péterné, Wiessner Richárdné, Kádas Juliánna, Smaregla Mihályné, Gábor Sándor, Bányai Józsefné, Géresy János, Gálffy Pál, Szücs Károlyné (adótárnokné), Podhorszky Józsefné, Szentpéteri András 2—2 kor., Nagy Sándorné 1 kor. 20 fill., Petróczy Ferencz, Király Miklósné, Glavitzky Károlyné, Égly Mihályné, Tótfalusi Józsefné, Penti Albertné, Marosfy Dezsőné, ifj. Langer Sándorné, Frits Samuné, Barabás Vilmosné, Spiczuli Károly, öz. Kunay Edéné, Thurzó Ferenczné 1—1 kor., összesen 102 kor. 20 fill. Ezenkívül: öz. Lipták Józsefné 5 drb kendőt, Molnár Antalné 11.5 méter barchetet, Király Miklósné egy pár cipőt és egy mellényt, öz. Tóth Sámuelné 5 m. barchetet, dr. Miskolczy Sándorné 8 m. barchetet, ifj. Incze Józsefné 5 m. flanelt adott. Baczai Ilona 21 drb flanel inget ilyen megvarrt. Az adományozott ruhaneműeken kívül kiosztatott leányoknak 18 drb egész ruha, fiuknak 41 drb flanel ing. 7. Néhai Gulyás Lajos lelkésznek és néhai Szendy Antal főgondnoknak a tanácsterem számára készíttetett arczképére adakoztak: Soltész Elemér 2 kor. 88 fillért, Dobi Ervin, Bányai József, Beregszászi Samu, Sólyom Ferencz, Szerencsy József, Szücs Károly adótárnok, Torday Imre, Vigh János, Virágh Bálint, Deák Károly, Gálffy Pál, Géresy János, Incze Lajos, Kiss Gábor, dr. Miskolczy Sándor, Spiczuli Károly, Thurzó Ferencz, Vásárhelyi Gyula, Szücs Károly 1—1 kor., a Gulyás Lajos halotti koszorújára gyűjtött összegből fennmaradt 2 kor. 12 fillérrel összesen 24 kor. 8. Perselypénz gyűlt egész éven át 252 kor. 2 fillér. 9. Az urasztalát kenyérrel és borral mindenkor a buzgó hívek látták el. — Összesen: 1857 kor. 60 fillér.

24. *Erdőszáda.* Gr. Dégenfeld Sándor főgondnok az egyháznak iskolát építtetett 9000 kor. értékben s a tanítói fizetés alapjául 2400 kor. alapítványt tett; ezenkívül tanítónak teljes ellátást ad. Karácsonykor és vizsga alkalmával a grófi család az iskolás gyermekek közt sok rendbeli ajándékot oszt ki. Az állam a tanítói fizetés pótlékára 470 koronát ad.

25. *Nagyhodos.* Kócsi Péter lelkész adománya 4 kor., Schiffner Lajos tanító 3 kor. Perselypénz 16 kor. 15 fillér. Összesen: 23 kor. 15 fillér.

26. *Nagykolcs.* Az urasztalát kenyérrel és borral a hívek látják el. Isten dicsőségére adakoztak: J. Kocsis Zsigmond 3 kor. 60 fillért, Oláh József 2 koronát.

27. *Nagypalád.* Hadadi Lajos urasztalára adott 8 liter bort; az urasztalához kenyeret egyes egyháztagek adják.

28. *Ombod.* Az urasztalát kenyérrel a hívek sorban, borral pedig mindig N. Székely Mihály presbíter látja el.

29. *Pálfalva.* Az urasztalát kenyérrel Béres Istvánné, borral pedig Fodor Károly gazdatiszt látja el. Református segélyegylettől 100 korona.

30. *Patóháza.* Az urasztalára kenyeret Tóth Mór, bort a lelkész adott. 2200 kor. költséggel orgonát állítottak, melyből 1200 koronát az egyház tagjai adtak össze.

31. *Pettyén.* Orgona-alap növelésére az egyház hivei 911 koronát adakoztak; ezek között tek. Helmecy József és neje 400 koronát, nagys. Böszörményi Sándor ur 100 koronát; ugyanezen célra bál rendeztetett, melynek tiszta jövedelme volt: 585 kor. 92 fillér. Az így megnövekedett alapból 1700 kor. költséggel egy hat szőlőváltozatu orgona készítettett, 162 kor. 66 fill. pedig „harang-alap” czímen takarékbá tétetett. Tek. Helmecy Józsefné, szül. Jakó Jolán urnő diszes bársony urasztala terítőt ajándékozott körülbelül 200 kor. értékben. Urasztalát kenyérrel és borral állandóan Böszörményi Sándor főgondnok ur látta el. D.-apátii lakos, róm. kath. vallású Mikolics Szeréna urnő szép katedra-drapériát adományozott az egyháznak.

32. *Rozsály.* Rakatovszki János róm. kath. földbirtokos az egyház részére 75 kgr. buzát adott.

33. *Sárköz.* Kovács Bertalan 6 korona, Amerikából. Tóth Gyula husvétkor, Tóth Mihály pünkösztör bort adtak; özv. Kurpé Józsefné és Székely Jánosné kenyeret adtak egy-egy ízben az urasztalához.

34. *Sárközüjlak.* Péchy István az urasztalát egész éven át kenyérrel és borral ellátta.

35. *Szamoskőröd.* Kenyérrel és borral az urasztalát a hivesk látták el és pedig bőjtire Varga Ferencz gondnok és neje; husvételra Zs. Vajda Ferencz és neje; pünkösztire Varga Károly és neje; újkényérré Révész Sándor és neje; újbörre Sebestyén Ferencz és neje; karácsonyra özv. Szógrádi Józsefné.

36. *Szárazberek.* Urvacsora osztásra kenyeret egyes egyháztörök adományoztak. Báli jövedelemből 61 korona 80 fillér, Spiegel Ferencz ur adományából 11 korona.

37. *Kakszentmárton.* Id. Erdei János a szósékre és lelkeszi székre egy terítőt csináltatott, értéke 50 korona; özv. Szabó Józsefné leánya Szabó Etelka az urasztalára készített egy selyem asztalkendőt, értéke 10 korona. Meleg György gondnok az éneklő karral karácsonykor gyűjtött 61 korona 60 fillért. Egyházi jótékony bál tiszta jövedelme 3 ízben 184 korona 64 fillér.

38. *Szinérváralja.* Toronyjavítás céljára Bajnóczy Géza 30 korona, Nagy Bertalan 20 korona, Szilágyi Tihamér 10 korona, Troszt István 6 korona, Gönczy Adolf 5 korona, Kalmár István 3 korona, Kajántó András, Frezzani Ferencz 2–2 koronát. Kajtár Dániel, özv. Vári Imréné, Frezzani Ferenczné 1–1 korona, Januári 1-ső napi bál: 61 korona 92 fillér, január 9-iki bál: 320 korona 97 fillér, december 26-iki bál 59 korona 50 fillér (Együtt 523 korona 39 fillér). Közsükségleti célra: Szabó Ferencz 4 korona, Makrai Gergelyné, Váradí Lajos, Biró Lajos, Somogyi Károly 2–2 korona, Mali Zsófia, Kanyó György, Kis Károly 1–1 korona. (A két célra összesen: 538 korona 39 fillér). Urasztalához kenyeret Solyom Zsigmond, bort Ujfalusy Miklós adott az egész éven át.

39. *Udvári.* Szilágyi Juliánna 2 korona. Az urasztalát Papp Gyula kenyérrel, Szeőke Barna borral látták el. Stán Gyuláné, Tata Veronika egy urasztali abroszt 10 korona értékben.

40. *Berend.* Révész György és neje Pándi Rozália az urasztalára egy bordószinű csikos abroszt adományoztak, Maák Lajos az iskolás gyermekeket egész éven át mindenféle írószerrrel ellátta. Medgyesy Ferencz és neje Bartha Juliánna az urasztalára egy poharat 16 korona értékben adtak.

41. *Józsefháza.* Az urvacsorához a kenyeret és bort nagyságos özv. Boros Pálné urnő ajándékozta.

Adományok összege 20.208 kor.

II. Az egyházak külélete.

Anyá- és leányegyházainkban a presbyterek száma: 230.

A presbyteri gyűlések jegyzőkönyvét vezetí lelkész 11 egyházban, tanító 32-ben, világi 2-ben.

Az egyházközségi közgyűlést – mindenütt az egyházak adófizető tagjai alkotják. Az anyakönyvek jó állapotban vannak minden egyházban, egy kivételével; körleveles jegyzőkönyv Sárköz kivételével van mindenütt, lelkészí napló, postakönyv szintén.

Vagyoni leltár mindenütt.

Levéltár 35 egyházban rendezve, 7-ben nincs (Rozsály, Sárköz, Sárközüjlak, Garbolcz, Magosliget, Nagykolcs, Tisztáberek).

Ingatlanok 39 egyházban telekkönyvezve vannak, 3-ban némi kis terület (Görbed, Váralja, Kispalád) nincs.

Számadás – Mikola kivételével – mindenütt megvizsgálva, Tisztáberekről azonban az eredmény nincs betérjesztve.

Anyá- és leányegyházaink a) bevétele: 118.530 kor., b) kiadás: 87.852 kor., c) tulkiadás: 43 kor., d) maradvány: 30.721 kor., e) egyháziadó hátralék: 4251 kor., (Szinérváralja: 1070 kor., Nagybánya: 1923 kor., Nagypalád: 626 kor., Hirip, Ujváros és többek). f) alapítvány: 11.496 kor., g) adósság 36.674 kor., A belhivatalnokok az előző évekről nincsenek kifizetve 8 egyházban:

Nagypalád, Rozsály, Uszka, Sárköz, Tisztaberek, Hirip, Magosliget, Görbed, 7 egyházban kevés hátrálék követelésük még van, a többiekben kifizették.

A közadók 3 egyházban hátralékosak.

Az adókulcs 41 anya- és leányegyházban: *osztályba sorozás*, vegyes párbérrel 3-ban, párbér tisztán 1-ben, állami adó $\frac{1}{10}$ -a 2-ben, önkéntes adózás 1-ben (Erdőszáda).

A szükségletet fedezi 29 egyházban, nem: 19-ben.

Templom: 27 jó, 10 javítandó, 7 rossz, 1 szűk, 2 építés alatt.

Iskola: 28 egyházban jó, 6-ban javítandó, 6 rossz, 7 állami, 1 községi.

Lelkészlak: 26 jó, 8 javítandó, 7 rossz, 1 átalakítás alatt.

Egyházaink épületei mind a Fonciére Pesti biztosító-intézetnél vannak biztosítva Szatmárhegy kivételével (Magyar gazdánál) 428.866 kor. összegben, 1590 kor. évi díj fizetés mellett. Biztosítási összegüket nem terjesztették be: Batiz, Egri, Tisztaberek, Kispalád, Kőszegremete, Kispaleske, Magosliget.

A temető 2 kivételével (Rozsály, Pálfalva) az egyházé, árktolt, sőt nagyobb mérvben fásított, bekerített.

Épületek fentartására fordított: 9866 kor.

Új építkezés történt:

1. Görbed: tanítólak és iskola 6000 kor. költséggel.

2. Hirip: lelkészi lakon gabonás 550 kor., kerítés ugyanott és tanítói lakon 800 kor. összesen 1350 kor.

3. Homok: iskola teremre kettős ajtó 80 kor.

4. Kiskolcs: orgona javítás 480 kor.

5. Dobrácsapáti: iskola székek 200 kor., kerítés 80 kor. összesen: 280 kor.

6. Kispaleske: lelkészi és tanítói lakon új ablakok 450 kor.

7. Lázári: templom torony javítás 1027 kor.

8. Nagyhodos: iskola udvaron kut 121 kor.

9. Nagypalád: sütő és temető kerítés 312 kor.

10. Pettyén: sertésól a tanítói lakon 100 k.

11. Szatmárhegy: 2 istálló, szélfogó és sütő 1509 kor.

12. Tisztaberek: sertésól 200 kor.

Az új építkezés költsége: 11,909 kor.

Takarék magtárról adatok 6 helyről: Kispalád, Krassó, Ombod, Pettyén, Adorján, Újváros terjesztettek be. Búza állomány: 506 m., Tengeri: 251 m., pénz 14,827 kor.

Templom, harang, egyházfentartási alap: 32. 614 kor.

III. Népiskolai adatok.

48 anya- és leányegyházaink közül 40-ben van iskolánk; 7-ben állami az iskola, 1-ben községi. 49 tanító (köztük 3 nő) működik 49 iskolában. Az iskolafentartó 40 egyházban az iskola VI. osztályú: 29 egyházban, V. osztályú 7-ben, IV. osztályú: 2-ben, III. osztályú 1-ben, II. osztályú 1-ben.

Tankötelesek 6–12 évig: fi: 1682, nő: 1593, összesen: 3275. Iskolába jár: fi: 1546, nő: 1445. összesen: 2991, az iskolát elhagyta: fi: 51, nő: 57 = 108; iskolázatlan: fi: 85, nő: 91, összesen: 176.

Tankötelesek 13–15. évig: fi: 632, nő: 640, összesen: 1272. Iskolába jár: fi: 521, nő: 529; összesen: 1050, nem jár: fi: 111, nő: 111, összesen: 222.

Konfirmáltak fi: 305, nő: 292, összesen: 597.

Minden iskolában a kerületi tanterv és tankönyvek használatnak.

A tanítás eredménye 4 iskolában tanító hiánya, betegsége, távolléte folytán megállapítható nem volt (Kiskolcs, Tisztaberek, Apáti, Sárközközüjlak), kitűnő és jeles: 12 iskola, jó: 12, elégséges: 20, elégtelen: 3, (Rozsály, Garbólc, Amacz) Az állami (községi) iskolákban a vallás-tanítás szép eredményű 6 helyen. Patóházán, Felsőfaluban több eredmény kívánatos. Szatmárhegyről a tanítás eredménye ösmeretlen.

Az iskola felszerelése teljes 7 iskolában, 42-ben kisebb-nagyobb mérvben hiányos.

A tanterem az egészségügyi követelményeknek nem felel meg 13 iskolában, megfelelő 36-ban.

A nem felekezetünk iskoláiba járók vallásos oktatásáról mindenütt gondoskodva van, a felsőfalusi állami iskolában a ref. nőtanító útján.

IV. Belhivatalnokok, tisztviselők.

A 42 lelkeszi állomás közül 2 üresedésbe jött az 1904. év folyamán. 39 egyházban rendes lelkész volt, egyben pedig helyettes lelkész.

Segédlelkész: Nagybányán, Nagypaládon, Szatmárhegyen és Misztótfaluban volt alkalmazásban.

Tanító: 43 rendes, 6 ideiglenes.

A presbyterek tisztükben legnagyobb részt buzgósággal járnak el, több helyen kötelességszerűleg, kellően; Mikolában fokozódó buzgalommal. Csak Rozsályban és Magosligeten nem tesznek kellően kötelességüknek eleget. A templomot általában véve mindenütt látogatják.

Belhivatalnokok között a viszony – két helytől eltekintve – jó, békés, szívélyes.

V. Népmozgalmi adatok.

1. Született: {	törvényes fi:	445,	nő:	417.
	törvénytelen „	41,	„	37.
	Áttért „	12,	„	10.
Szaporodási alap		fi: 498,	nő: 464.	
2. Meghalt		„ 351,	„ 352.	
Kitért		„ 8,	„ 7.	
Kiköltözött		„ 4,	„ 4.	
Fogyási alap		fi: 363,	nő: 363.	
Szaporodás 1904-ben		„ 135,	„ 101 = összesen: 236.	
Népesség		„ 11,771,	„ 11,994 = összesen: 23,765.	

3. Házasságra lépet: tisztán református 176, vegyes vallású 49, összesen 225. A vegyes házasságnál egyezés jött létre a mi javunkra 6 esetben, kárunkra egy sem; tehát 43 esetben egyezkedés nem történt.

Végül tájékoztatásul ide jegyzem, hogy 32 lelkeszi állomás fizetése 1500 koronára kiegészítéseül 21,664 koronát, a tanítói fizetések kiegészítésére és korpótlékára 16,676 koronát ad az állam.

Midőn jelentésemet zárnám, kérem a Nagytiszteletű és Méltóságos Közgyűlést, méltóztassék azt tudomásul venni s bevett szokásunk szerint a nagyobb adományozóknak jegyzőkönyvi kivonaton köszönetet mondani.

Kiváló tisztelettel

Avasujváros, 1905. szeptember 18-án.

Szell György
esperes.